

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Кафедра кримінального процесу

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС
ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ»

для здобувачів вищої освіти 1
курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування, що навчаються на
другому (магістерському) рівні
вищої освіти

Дніпро – 2016

Конспект лекцій підготувала **Черняк Н.П.** - доцент кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Лукашевич В.Г., завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Інституту права імені В. Сталіна Класичного приватного університету доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

Гмирко В.П., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету університету митної справи та фінансів кандидат юридичних наук, доцент

Конспект лекцій обговорений та схвалений на засіданні кафедри кримінального процесу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
13.07. 2016 р., протокол № 23

**ТЕМА № 1. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ
ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
(2 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Поняття та сутність взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування.....8
2. Форми взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування.....15
3. Організаційна структура та керівництво підрозділами досудового розслідування системи Національної поліції України.....17

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Багрій М. Взаємодія слідчого з працівниками оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність / М. Багрій // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2013, №57. – С.315-321
2. Гуменна Н.В. Теоретичні та практичні проблеми розшукової діяльності слідчого: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Н.В. Гуменна. – Львів, 2015. – 26 с.
3. Джемері Макбрайд Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. – К.: «К.І.С.», 2010.— 576 с.
4. Дунаєва А.В. Взаємодія слідчого та оперативного підрозділу органу внутрішніх справ під час розшуку підозрюваного / А.В. Дунаєва // Часопис Академії адвокатури України. – 2013, №18. – С.1-7
5. Збірник вірців процесуальних документів та коментарі до них: [С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, О.Ю. Татаров, В.І. Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка. – Київ: ТОВ «АРТ-Дизайн», 2012. – 196 с.
6. Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання

кримінального провадження в Україні: [упоряд С.М. Алфьоров , С.М. Міщенко та інш.]; за заг. ред. В.І.Сліпченка. – К.: «Хай-Тек Прес». 2013. – 580 с.

7. Збірник методичних рекомендацій з питань розкриття та розслідування злочинів слідчими та оперативними працівниками органів внутрішніх справ / Під ред. П.В. Коляди. – К., 2001. – 238 с.

8. Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 09 серпня 2012 року №686 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування МВС України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1770-12/paran4#n4>

9. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затверджена наказом МВС України від 06 листопада 2015 року №1377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE27943.html

10. Климчук М.П. Виконання доручень, як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні / М.П. Климчук // Вісник кримінального судочинства. – 2015, №1. – С.54-58

11. Климчук М.П., Дружук А.А. Виконання доручень як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні / М.П. Климчук, А.А. Дружук // Порівняльно-аналітичне право. – 2014, №5. – С.359-361

12. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. ; зі змін. і доповн. — К. : Атіка, 2012. — 68 с.

13. Криміналістика: Підручник. / За ред. П. Д. Біленчука. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

14. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2008. – 464 с.

15. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року №4651-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

16. Кримінальний процес України: Навч. посіб. / за ред. А. В. Молдован, С.М. Мельник. – К.: Центр учбової літератури: 2013. – 376 с.

17. Кримінальний процес України: підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило - Х: Право, 2013. – 824 с.

18. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. — Х.: Право, 2012. — Т. 1. — 768 с., Т. 2. — 664 с.

19. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. — К.: Видавництво «Юстиніан», 2012. — 1224 с.

20. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) / Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 280 с.

21. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) / Хабло О.Ю., Степанов О.С., Климчук М.П. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 200 с.

22. Лобойко Л.М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні (2006-2011 роки). Частина 1. Загальні положення і досудове розслідування: монографія. – К.: Істина, 2012. – 288 с.

23. Наказ Міністерства внутрішніх справ України №796 від 02 липня 2015 року «Про затвердження Положення про патрульну службу МВС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>

24. Наказ Міністерства внутрішніх справ України №1339 від 03 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби

Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

25. Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України №289/540/5 від 26 березня 2013 року «Про заходи стосовно дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та при обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час кримінального провадження» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/o51y2013/page3>

26. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник / За ред. Ю.Ф. Кравченка. – К.: НАВСУ, 1999. – 702 с.

27. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 №580-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

28. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – К.: Кондор, 2008. – 588 с.

29. Солдатенко О.А. Досудове слідство в Україні: становлення та перспективи розвитку: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К, 2006.– 18 с.

30. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. — Донецьк: ТОВ «ВПІ Промінь», 2012.—640 с.

31. Топчій В.В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативних груп / В.В. Топчій // Вісник Запорізького національного університету. Серія юридична. – 2014, №4 (1). – С.302-309

32. Черепушак В.В. Взаємодія органу досудового розслідування з оперативними підрозділами при виявленні і розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів / В.В. Черепушак // Науковий вісник Львівського

державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013, №2. – С.442-447

33. Шумило М.Є. Поліційна і кримінально-процесуальна діяльність: на стику минулого та сучасного / М.Є. Шумило // Вісник Академії адвокатури України. – 2015, том 12 число 2 (33). – С.223-234

34. Яремчук В.О. Залучення спеціаліста до проведення слідчих дій (організація і тактика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / В.О. Яремчук. – Харків, 2014. – 21 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Метою лекції є розкриття теоретичних та нормативно-правових положень щодо поняття, сутності та форм взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування.

ВСТУП

Подальший розвиток демократії, забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням ефективності діяльності органів внутрішніх справ, зокрема слідчих підрозділів. Саме в діяльності органів досудового розслідування найяскравіше відображається існуючий стан боротьби зі злочинністю та реальний стан захищеності прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб від злочинних та інших протиправних посягань. Більше того, слідчі підрозділи в системі органів досудового розслідування є низовою ланкою правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю, а тому несуть основне навантаження з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Ефективність діяльності підрозділів досудового розслідування органів Національної поліції залежить від багатьох факторів – правових, матеріально-технічних, соціальних тощо. Не останнє місце серед них займає організаційний фактор. Проблеми організації взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування займають важливе місце в комплексі питань ефективної організації в Україні досудового розслідування кримінальних правопорушень.

І. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Взаємодія – це філософське поняття, одна із загальних форм взаємозв'язку явищ і предметів, сутність якої полягає в зворотному впливі одного предмета чи явища на інший.

У юридичній науці при дослідженні досудового розслідування кримінальних правопорушень взаємодію інтерпретують як:

1) погоджену діяльність двох і більше суб'єктів, що вирішують ту саму проблему (завдання) різними методами і засобами правоохоронних органів, суб'єкти яких здійснюють розкриття і розслідування кримінальних правопорушень;

2) організаційно-тактичний прийом одержання нового знання, одержати яке окремо кожному суб'єкту взаємодії не завжди вдається;

3) організаційно-розпорядницьку діяльність, засновану на взаємній довірі сторін, об'єднаних єдиним завданням розкриття і розслідування кримінальних правопорушень і боротьби зі злочинністю взагалі.

Оскільки в лекції висвітлюватиметься взаємодія саме під час проведення досудового розслідування, нагадаємо, що термін «досудове розслідування» розуміється в КПК України як стадія кримінального

провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Як відомо, систему підрозділів Національної поліції складають центральний орган управління поліцією та територіальні органи поліції (ст.13 ЗУ «Про Національну поліцію»). До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань. У складі поліції функціонують: 1) кримінальна поліція; 2) патрульна поліція; 3) органи досудового розслідування; 4) поліція охорони; 5) спеціальна поліція; 6) поліція особливого призначення. У системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення.

Не вдаючись до більш детального дослідження структури Національної поліції, застосуємо соціально-юридичний підхід до з'ясування поняття та сутності взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування.

В ЗУ «Про Національну поліцію» регламентації взаємодії поліції увага приділяється в наступних аспектах:

1) взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування (ст.5);

2) взаємодія з населенням на засадах партнерства (ст.11);

3) інформаційна взаємодія поліції з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями (ст.25);

4) взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування (ст.88);

5) взаємодія в рамках спільних проектів з громадськістю (ст.89).

Таким чином, законодавець подбав, щоб:

1) поліція у процесі своєї діяльності взаємодіяла з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів (ст.5);

2) діяльність поліції здійснювалася в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і була спрямованою на задоволення їхніх потреб. З метою визначення причин та умов вчинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції слід здійснювати з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад. Рівень довіри населення до поліції з 2015 року став основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції (ст.11). Переатестація колишніх працівників міліції з широким залученням громадськості постійно висвітлюється на сайті МВС України;

3) поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності здійснювала інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями (ст.25). Ця взаємодія здійснюється з неухильним дотриманням Україною зобов'язань, що витікають з Конвенції про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах (Мінська Конвенція від 22 січня 1993 року), Інструкції про єдиний порядок здійснення міждержавного розшуку осіб, затвердженої рішенням Ради міністрів внутрішніх справ держав-учасниць СНД від 07 вересня 2007 року (м. Баку), Європейської Конвенції про міжнародну дійсність вироків від 1970 року тощо;

4) відповідно до ст.88 ЗУ «Про Національну поліцію» керівники територіальних органів поліції проводили не менше одного разу на два місяці відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування на

рівнях областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах слід обговорювати діяльність поліції, визначати поточні проблеми та обирати найефективніші способи їх вирішення. Керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку та заходи, які вживаються для попередження правопорушень;

5) відповідно до ст.89 ЗУ «Про Національну поліцію» поліція взаємодіяла з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань. Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення поліцейської діяльності.

Взаємодія підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування регламентується відомчими наказами МВС України. Відповідно до наказу МВС України №686 від 09 серпня 2012 року затверджено Інструкцію з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України. Згідно з п.2.3 зазначеної Інструкції до планів роботи у частині, що стосується діяльності органів досудового розслідування, обов'язково повинні включатися комплексні заходи, спрямовані на своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення; забезпечення негайного виїзду на місця подій слідчо-оперативних груп у повному складі; покращення взаємодії органу досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції при попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень; створення необхідних умов для успішного виконання слідчими покладених на них завдань.

Організація взаємодії органів досудового розслідування з органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову, експертну діяльність, а також у межах компетенції з іншими правоохоронними органами, центральними органами виконавчої влади забезпечується, зокрема, шляхом: внесення начальником ГСУ Національної поліції України, першими заступниками начальників ГУНП - начальниками слідчих управлінь (відділів) пропозицій Міністру внутрішніх справ України, начальникам ГУНП відповідно, спрямованих на покращення організації діяльності органів досудового розслідування, а також взаємодії з іншими органами та підрозділами Національної поліції; якісної підготовки матеріалів з проблемних питань діяльності органів досудового розслідування та їх обговорення на колегіях МВС України, ГУНП, спільних колегіях і нарадах з іншими правоохоронними органами та прийняття конкретних і ефективних управлінських рішень.

Відповідальними за належну організацію взаємодії слідчих підрозділів з іншими органами та підрозділами Національної поліції при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень є начальники територіальних органів Національної поліції України та слідчих підрозділів. З цією метою начальнику територіального органу Національної поліції України надається право за погодженням з керівником слідчого підрозділу: включати слідчих до складу слідчо-оперативної групи для виїзду на місце події за заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення; створювати слідчо-оперативні групи для виявлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

З метою належної організації діяльності органів досудового розслідування начальник територіального органу Національної поліції України зобов'язаний, зокрема, забезпечувати належну взаємодію працівників оперативних та інших органів і підрозділів Національної поліції зі слідчими при попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Питанням взаємодії із суспільством приділена увага й у Положенні про патрульну службу МВС, затвердженому наказом МВС України від 02 серпня 2015 року №796. У розділах 2, 3, 4 зазначеного Положення наголошено про необхідність співпраці та взаємодії із населенням, громадськими організаціями, іншими підрозділами органів Національної поліції, органами публічної влади, з метою запобігання правопорушенням, забезпечення безпеки, зниження рівня злочинності, а також встановлення довірливих відносин з населенням.

Аналізуючи нормативну базу поліцейської взаємодії, обов'язково слід звернути увагу на регламентованість цього аспекту діяльності в КПК України та відомчих нормативних актах.

В КПК України термін «взаємодія» використано лише 1 раз у 571 статті «Створення і діяльність спільних слідчих груп». У цій статті регламентується проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на територіях декількох держав, або у разі порушення інтересів декількох держав. У ч.3 ст.571 КПК України зазначено, що члени спільної слідчої групи безпосередньо взаємодіють між собою, узгоджують основні напрями досудового розслідування, проведення процесуальних дій, обмінюються отриманою інформацією. Координацію їх діяльності здійснює ініціатор створення спільної слідчої групи або один з її членів.

Втім, про взаємодію опосередковано йдеться в інших статтях КПК України, зокрема:

1) при регламентації виконання окремих процесуальних дій за запитом (дорученням) компетентних органів іноземних держав у рамках міжнародного співробітництва (ст.4 КПК України, розділ IX КПК України),

2) під час процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням (ст.36 КПК України),

3) в разі доручення проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (ст.40, 41 КПК України) тощо.

Регламентації взаємодії працівників підрозділів Національної поліції присвячено ряд інших спеціальних нормативних актів, як от: наказ МВС України №1339 від 03.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події», спільний наказ МВС України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України №1095/955/119 від 28.11.2012 «Про затвердження Порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини», спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства надзвичайних ситуацій України №1106/1377 від 30 листопада 2012 року «Про затвердження Порядку спільних дій органів внутрішніх справ, Державної інспекції техногенної безпеки України та Міністерства надзвичайних ситуацій України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з пожежами», наказ МВС України від 09 серпня 2012 року №696 «Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю», спільний наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Міністерства фінансів України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року №114/1042/516/1199/936/1687/5/ «Про затвердження Інструкції «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», постанова Кабінету міністрів України від 28 грудня 2011 року №1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб», постанова

Кабінету міністрів України від 19 листопада 2012 року №1104 «Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України» тощо. Особливості взаємодії працівників підрозділів Національної поліції у різних слідчих ситуаціях будуть висвітлені в подальших лекціях даної навчальної дисципліни.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

1. Підрозділи Національної поліції систематично взаємодіють під час проведення досудового розслідування.
2. Досліджувана взаємодія регламентується як на законодавчому, так і на підзаконному рівні.

II. ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Аналіз наукової, навчальної та методичної літератури надає підстави для твердження про наступні форми взаємодії:

- 1) загальна форма взаємодії на рівні процесуальної і не процесуальної спільної діяльності, насамперед, інформаційно-довідкової;
- 2) спеціальні форми взаємодії, що включають у себе постанову, доручення і вказівку;
- 3) непроцесуальні форми взаємодії – це тактико-організаційні форми спілкування, управління колективними діями членів, наприклад, слідчо-оперативною групою, слідчою бригадою, слідчими з інших підрозділів тощо. В основному – це усне спілкування, колективне планування і погодження індивідуальних планів, що додає результатам взаємодії продуктивності й об'єктивності одержуваної інформації.

Взаємодія між слідчими й оперативними підрозділами здійснюється в таких організаційних формах:

- 1) обмін інформацією. Це основна форма взаємодії, створює реальні основи для ефективного розслідування кримінальних правопорушень.

Своєчасне надходження інформації взаємодіючим сторонам має вирішальне значення для успіху оперативних заходів і слідчих (розшукових) дій. Інформація, яка передається, має бути об'єктивною. Якщо вона викликає сумнів, її слід перевіряти.

2) спільне обговорення думок, пропозицій, висновків за матеріалами провадження і з питань взаємодії. Для вироблення єдиної позиції з того чи іншого питання слідчий і оперативний працівник, як правило, вдаються до спільного обговорення ситуацій, що склалися у провадженні. При цьому добиваються взаєморозуміння і узгодженості дій, уточнюють питання про межі використання оперативної інформації і можливої тактики зашифрування джерел її отримання, уточнюють роль кожного учасника слідчої (розшукової) дії.

3) спільне планування. Дана форма взаємодії заснована на повній поінформованості один одного про матеріали, що є у своїх підрозділах. У процесі спільного планування кожна зі сторін знайомиться з інформацією і на цій основі відпрацьовують план слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів, визначають шляхи, засоби і способи їх реалізації, погоджують час і місце спільних дій тощо. Така форма взаємодії додає спільній діяльності цілеспрямований і більш організований характер.

4) спільна участь у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій. Така необхідність може виникати при проведенні огляду місця події, обшуку, тимчасового доступу до речей і документів, слідчому експерименті.

Взаємодія для слідчого – реальна необхідність по кожному кримінальному провадженню й можливість всебічного дослідження обставин вчинення кримінального правопорушення, а не тільки закріплення й перевірки фактичних даних. Тому необхідність взаємодії може виникнути в будь-який момент досудового розслідування. Практика показує, що досвідчені злочинці при вчиненні економічних злочинів, злочинів проти національної безпеки тощо розпочинають різні виверти для приховування злочинів, ускладнення збирання слідчим допустимих доказів, наприклад,

заячування свідків, підкуп, знищення речових джерел – документів тощо. Уникнути такої протидії вдається при активній взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

1. Аналізуючи взаємодію підрозділів Національної поліції можна виділяти процесуальні і не процесуальні, загальні і спеціальні форми взаємодії.

2. Правильно спланована і використана взаємодія між підрозділами та окремими працівниками сприяє підвищенню ефективності досудового розслідування.

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА КЕРІВНИЦТВО ПІДРОЗДІЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Організація діяльності слідчого підрозділу складається з трьох основних блоків.

До першого блоку належать такі елементи діяльності, які регламентовані нормами кримінального процесуального закону і визначають порядок кримінального провадження.

Другий блок складають організаційні елементи професійної діяльності слідчого, які регламентовані відомчими нормативно-правовими актами, зокрема «Положенням про органи досудового розслідування в системі Міністерства внутрішніх справ України»; «Положенням про Головне слідче управління МВС України»; «Типовим положенням про слідче управління (відділ) ГУМВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві та Київській області, УМВС України в областях, місті Севастополі та на транспорті»; «Типовим положенням про слідче управління (відділ,

відділення, групу) міського управління, районного, районного в місті, лінійного відділу внутрішніх справ України» та іншими.

Органи досудового розслідування очолюють:

у Міністерстві внутрішніх справ України – начальник Головного слідчого управління Національної поліції України;

у головних управліннях, управліннях МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, – начальники слідчих управлінь (відділів);

у територіальних органах поліції – начальники слідчих відділів (відділень).

У відомчих нормативних актах, які регулюють діяльність слідчих підрозділів визначено їх:

- 1) організаційну структуру;
- 2) керівний склад;
- 3) завдання органів досудового розслідування (п.2 Положення про органи досудового розслідування в системі Міністерства внутрішніх справ України);
- 4) основні функції органів досудового розслідування (п.3 Положення);
- 5) порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади (п.4 Положення)
- 6) права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності права і обов'язки слідчого (п.5 Положення);
- 7) правове становище працівника організаційно-методичного підрозділу (п.6 Положення);
- 8) правове становище слідчого-криміналіста (п.7 Положення);
- 9) службова особа, відповідальна за перебування затриманих (п.8 Положення);
- 10) помічник слідчого і його повноваження (п.9 Положення).

Третій блок організаційної діяльності слідчого складають:

- технічне оформлення матеріалів кримінального провадження;

- взаємодія слідчих підрозділів під час досудового розслідування;
- аналітична робота;
- прогнозування;
- планування;
- забезпечення слідчої діяльності (правове, інформаційне, кадрове, матеріально-технічне, фінансове);
- координування слідчої діяльності;
- контроль та нагляд за її здійсненням.

Структура та штатна чисельність органів досудового розслідування затверджується МВС України в установленому порядку.

Органи досудового розслідування при здійсненні своїх повноважень відповідно до законодавства України взаємодіють з міністерствами, іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, державними установами, громадськими організаціями і об'єднаннями, а також відповідно до міжнародних договорів з правоохоронними та судовими органами іноземних держав.

На працівників органів досудового розслідування, які мають спеціальні звання, поширюються правові та соціальні гарантії, передбачені Законом України «Про Національну поліцію».

Таким чином, можна виділити декілька ознак організаційної структури слідчих підрозділів системи МВС України:

1. вона спрямована на встановлення взаємозв'язків між окремими слідчими підрозділами та їх слідчими;
2. визначає завдання, функції, повноваження і відповідальність слідчих на різних рівнях управління;
3. забезпечує координацію слідчої діяльності;
4. визначає організаційну поведінку слідчих і якість праці слідчого колективу.

Як бачимо, організаційна структура слідчих підрозділів безпосередньо пов'язана із їх *функціональною структурою*.

Функціональна спеціалізація в органах досудового розслідування системи Національної поліції може бути пов'язана як із забезпеченням реалізації певних зовнішніх функцій (наприклад, створення окремих груп слідчих для розслідування тих чи інших кримінальних правопорушень, спеціалізація слідчих по розслідуванню окремих видів кримінальних правопорушень тощо), так і з внутрішньо-організаційними завданнями (наприклад, створення організаційно-методичного підрозділу).

Функціональна структура значно полегшує роботу керівника, оскільки у нього є заступники і практично йому треба працювати тільки з ними, а не з усім колективом виконавців індивідуально.

Кожний із заступників у функціональних напрямках зобов'язаний компетентно вирішувати завдання, які виникають, і має право ухвалювати самостійні рішення в межах своїх повноважень. Особливо плідною є ця структура управління, коли організація спеціалізується у декількох напрямках діяльності, що вимагає спеціалізації керівників підрозділів.

Відповідно до п.4.2 Типового положення про слідчий відділ (відділення) міського, районного, лінійного управління (відділу) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті начальник слідчого відділу може мати заступника (заступників). Кількість посад заступників начальника слідчого відділу визначається відповідно до нормативів, установлених наказами МВС України.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

1. Органи досудового розслідування очолюють: у Міністерстві внутрішніх справ України – начальник Головного слідчого управління Національної поліції України; у головних управліннях, управліннях МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі – начальники слідчих управлінь (відділів); у територіальних органах поліції – начальники слідчих відділів (відділень).

2. Організаційна структура слідчих підрозділів безпосередньо пов'язана із їх функціональною структурою. Функціональна спеціалізація може бути пов'язана як із забезпеченням реалізації певних зовнішніх функцій, так і з внутрішньо-організаційними завданнями.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

1. Правову основу діяльності органів досудового розслідування складають Конституція України, Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України, інші закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, постанови та інші рішення Верховного Суду України, Конституційного Суду України, вказівки Генерального прокурора України з питань досудового слідства, нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких дана Верховною Радою України.

2. Центральне місце в механізмі правового регулювання діяльності підрозділів досудового розслідування Національної поліції посідають закони та інші законодавчі акти. Головним законодавчим актом, який регулює діяльність слідчих підрозділів Національної поліції, безперечно є Кримінальний процесуальний кодекс України.

На органи досудового розслідування системи Національної поліції України покладаються як організаційні, так і процесуальні завдання.

3. Організаційна структура підрозділів досудового розслідування безпосередньо пов'язана із їх функціональною структурою.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ

При вивченні даної теми слухачам слід самостійно ретельно опрацювати зазначені в лекції закони та підзаконні нормативно-правові акти, що регламентують особливості взаємодії підрозділів Національної поліції залежно від особливостей розслідуваних кримінальних правопорушень. Адже від глибини засвоєння слухачами особливостей

взаємодії в різних слідчих ситуаціях та вміння ефективно використати на практиці отримані знання залежатиме загальна ефективність досудового розслідування.

**ТЕМА № 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОПЕРАТИВНИМИ
ПІДРОЗДІЛАМИ НА ЕТАПІ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ
(2 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Організація взаємодії при надходженні до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них.....27
2. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.....31

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція від 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. – 2010. - № 72/1 Спеціальний випуск. – Ст. 2598.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI//<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII«Про Національну поліцію» // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Закон України від 18 лютого 1992 року „Про оперативно-розшукову діяльність” // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 22. - Ст. 303.
5. Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII «Про прокуратуру» // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
6. Загальна декларація прав людини : прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. // Офіційний вісник України. — 2008. — № 93. — Ст. 3103.
7. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. // Офіційний вісник України. — 1998. — № 13. — Ст. 270.

8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини [Електронний ресурс] : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
9. Наказ МВС України №1377 від 06.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події».
10. Наказ МВС України №1339 від 03.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події».
11. Наказ МВС України № 940 від 22.10.2012 р. «Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ.
12. Наказ МВС України №700 від 14.08.2012 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень».
13. Наказ МВС України №686 від 09.08.2012 „Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України”.
14. Наказ Генерального прокурора України №69 від 13.08.2012 „Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань”
15. Вапнярчук В.В. Зразки кримінально-процесуальних документів: досудове провадження. – Х., 2007. – 560 с.
16. Джемері Макбрайд Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес.— К.: «К.І.С.», 2010.— 576 с.
17. Збірник взірців процесуальних документів та коментарі до них: [С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, О.Ю. Татаров, В.І.Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка. – Київ: ТОВ «АРТ-Дизайн», 2012. – 196 с.

18. Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання кримінального провадження в Україні: [С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, В.І.Фаринник та ін.] за заг. ред. В.І. Сліпченка. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 580 с.
19. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) / Хабло О.Ю., Степанов О.С., Климчук М.П. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 200 с.
20. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) / Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 280 с.
21. Кримінальний процесуальний кодекс України. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – 768 с.
22. Уголовный процессуальный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Отв. ред.: С.В. Кивалов, С.Н. Мищенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одиссей, 2013. – 1184 с.
23. Науково-практичний коментар Кримінально-процесуального кодексу України: у 3-т / За ред. О.В. Стовби. – Харків, 2013. – Т.1. – 528 с.
24. Кримінальний процес: навчальний посібник / Л.М. Лобойко, О.А. Банчук. – К.: Ваіте, 2014. – 280 с.
25. Кримінальний процес: підручник / В.В. Коваленко, Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 544 с.
26. Кримінальний процес України: підручник / За ред. Ю.М. Грошевого, В.Я. Тація, В.П. Пшонки. – Х.: Право, 2013. – 824 с.
27. Особливості взаємодії між слідчими та іншими підрозділами органів внутрішніх справ при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : методичні рекомендації / В.В. Рогальська, О.А. Солдатенко, Н.П. Черняк, А.В. Захарко, В.В. Литвинов, І.І. Статіва, А.Г. Гаркуша, О.П. Бойко. – Дніпропетровськ, 2014. – 71 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Метою лекції є формування у слухачів поглиблених знань щодо організації взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами на етапі початку досудового розслідування.

ВСТУП

Діяльність підрозділів органів поліції по розслідуванню кримінальних правопорушень спрямована на вирішення завдань кримінального провадження, що на сьогодні є неможливим без налагодженої спільної роботи органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами. Лише за допомогою взаємодії між даними підрозділами при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень така діяльність буде своєчасною та ефективною.

Попри відсутність в КПК України визначення поняття «взаємодія», проведений аналіз законодавства та наукової літератури, дозволив зробити висновок, що під взаємодією органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами слід розуміти як засновану на законах і підзаконних актах взаємну, узгоджену за метою діяльність з використанням особливих повноважень, методів і форм, притаманних кожній із взаємодіючих сторін, в системі з метою виконання завдань кримінального провадження.

Сутність взаємодії даних підрозділів передбачає спільні зусилля у розкритті та розслідуванні злочинів шляхом поєднання наявних можливостей, притаманних цим підрозділам, при чіткому розподілі їх повноважень. Правильно організована співпраця повинна відповідати вимогам кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства, в тому числі забезпечувати дотримання загальних засад кримінального провадження; зберігати керівну роль та самостійність слідчого; передбачати активне використання методик, наукових і технічних

досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ДО ОРГАНУ ПОЛІЦІЇ ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА НИХ

Порядок організації взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами при надходженні до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення розглядається в багатьох літературних джерелах і регламентується законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами України, основними з яких є Кримінальний процесуальний кодекс України (далі - КПК України); Наказ МВС України № 700 від 23 серпня 2012 р. «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» (далі - Інструкція); Наказ МВС № 1377 від 06.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події» (далі – Наказ МВС України №1377 від 06.11.2015); Наказ МВС України № 940 від 22.10.2012 р. «Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ» (далі – Наказ МВС України № 940 від 22.10.2012 р.).

Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами розпочинається з моменту надходженні заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, у яких наявні відомості, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Оскільки в такому разі відомчі нормативно правові акти, а саме: п. п. 2.1, 2.2 Інструкції; п. 3.5 Наказу МВС України № 1050 від 19.11.2012 р.; п.п. 2.1, 5.3 Наказу МВС України № 940 від 22.10.2012

р., зобов'язують оперативного чергового територіального ОВС здійснити наступні дії:1) негайно надати її начальнику слідчого підрозділу, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування та проінформувати начальника територіального ОВС;2) організувати своєчасне направлення на місце події СОГ у повному складі.

Відповідно до ст. 214 КПК та п. 2.2. Інструкції, на слідчого покладається обов'язок невідкладно, але не пізніше 24 годин внести відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР. В більшості випадків, внесення відомостей до ЄРДР відбувається вже після з'ясування обставин кримінального правопорушення членами СОГ.

КПК України не передбачає порядок створення, формування, організацію роботи СОГ, повноваження та особливості взаємодії членів СОГ, натомість ці питання знайшли свою регламентацію в більшій мірі – в Наказі МВС України № 940 від 22.10.2012 р., в меншій – в 2 Розділі Інструкції.

Склад СОГ формується з працівників ОВС відповідно до графіку чергування, затвердженого начальником територіального ОВС та погодженого з начальником слідчого підрозділу.

До складу СОГ в обов'язковому порядку повинні входити: слідчий (старший СОГ), співробітники оперативного підрозділу та спеціаліст-криміналіст.

Час збору до виїзду СОГ залежить від її виду, але загальний строк прибуття працівників ОВС на місце вчинення кримінальних правопорушень та інших подій не повинен перевищувати часу збору до виїзду та часу, мінімально необхідного для подолання відстані від ОВС до місця події (з урахуванням особливостей місцевості, погодних та дорожніх умов). Після прибуття на місце події старший СОГ (слідчий) зобов'язаний проінформувати чергового про час фактичного прибуття на місце події(2 Розділ Наказу МВС України № 940).

Повноваження членів СОГ під час реагування на кримінальні правопорушення та інші події регламентовані в КПК України, п.п. 2.6-2.10 Інструкції та в 3 Розділі Наказу МВС України № 940.

Відповідно до п. 2.6 Інструкції члени СОГ після прибуття на місце події здійснюють наступні заходи:

- з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення;
- встановлюють свідків;
- встановлюють прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу;
- у разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні;
- беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

В залежності від того, чи внесені відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР, чи ні – суттєво різняться і повноваження членів СОГ.

Так, до початку досудового розслідування, тобто до внесення відомостей до ЄРДР, члени СОГ уповноваженні на здійснення наступних процесуальних та організаційних дій:

- 1) слідчий:
 - здійснювати керівництво діями інших членів СОГ (п. 2.7.1 Інструкції);
 - за наявності підстав інформувати оперативного чергового про залучення додаткових сил і засобів для документування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення (п.2.7.3. Інструкції);
 - відповідно до ч. 3 ст. 214 КПК України спільно з членами групи, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілим, свідками та іншими учасниками кримінального провадження проводити огляд місця події, у ході

якого в установленому КПК України порядку фіксувати відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення;

- у випадках, передбачених в ч.1 ст. 208 КПК України здійснювати затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, за яке передбачене покарання у виді позбавлення волі;

- під час огляду місця події або під час обшуку затриманої особи тимчасово вилучати речі і документи, які відповідають вимогам, що закріплені в ч. 2 ст. 167 КПК України (ст.ст. 167, 168 КПК України);

- отримувати пояснення (ст.95 КПК України);

- інші дії, які передбачені 3 Розділом Наказу МВС України № 940.

2) співробітник оперативного підрозділу:

- здійснювати поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збирання відомостей, що можуть бути використані як докази (п. 2.8.1 Інструкції);

- установлювати час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість причетних до його вчинення осіб, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок, в якому вони зникли, інші відомості, необхідні для встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (п. 2.8.2 Інструкції);

- негайно інформувати слідчого про одержані данні щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб для їх подальшої фіксації шляхом проведення СРД та НСРД (п. 2.8.3 Інструкції);

- приймати участь при проведенні огляду місця події (ч. 3 ст. 214 КПК України);

- затримувати особу, підозрювану у вчиненні злочину (ст. 208 КПК України);

- здійснювати тимчасове вилучення майна під час обшуку затриманої особи (ст. 168 КПК України);

- отримувати пояснення (ст.95 КПК України);
- інші дії, які передбачені 3 Розділом Наказу МВС України № 940.

На етапі надходження до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення до початку досудового розслідування проводиться лише одна слідча (розшукова) дія (далі - СРД) – огляд місця події, під час якої є можливим тимчасове вилучення майна, що відповідно до глави 16 КПК України є заходом забезпечення кримінального провадження.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що до основних форм взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами при надходженні до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення відносяться: процесуальні форми: 1) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 2) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; організаційні форми: 1) спільна робота в складі СОГ; 2) взаємний обмін інформацією; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку, тощо.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ НАПРАВЛЕННІ ОПЕРАТИВНИМ ПІДРОЗДІЛОМ МАТЕРІАЛІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО СЛІДЧОГО ПІДРОЗДІЛУ

Проведення оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ), як правило, обмежують або порушують права та свободи людини, тому з урахуванням норм чинного КПК України було внесено зміни й до відповідних нормативно-правових актів, які їх регламентують. Одним з таких нормативно-правових актів став Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», у якому зазначено, що для проведення оперативно-розшукової діяльності (далі - ОРД) необхідним є заведення оперативно-розшукових справ

(далі - ОРС), однією з підстав чого є наявність інформації про злочини, що готуються або осіб, які готують вчинення злочину. Проте новацією є не підстави заведення ОРС та формально закріплені можливості проводити за наявності такої справи ОРД, а те, що на відміну від попереднього законодавства в 3 Розділі Інструкції закріплена обов'язкова взаємодія оперативного працівника зі слідчим під час збирання матеріалів у межах заведеної ОРС. Такі новації викликають певні побоювання, оскільки відповідно до чинного КПК України слідчим підрозділам органам поліції підслідні досить значний перелік злочинів передбачених КК України і цілком логічним є те, що закріплення за кожною ОРС, заведеною за наявності інформації щодо особи, яка готує вчинення злочину, суттєво збільшує навантаження на слідчі підрозділи та значно розширює коло осіб, поінформованих про факт заведення ОРС та осіб, щодо яких відбувається оперативна розробка.

Порядок організації взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу передбачений в 3 Розділі Інструкції який полягає в наступному:

1) начальник оперативного підрозділу звертається до начальника слідчого підрозділу. Таке звернення відбувається у кожному разі заведення оперативним підрозділом ОРС щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органу поліції з метою закріплення за такою ОРС слідчого;

2) начальник слідчого підрозділу визначає слідчого для закріплення його за конкретною ОРС;

3) начальник оперативного підрозділу надає слідчому матеріали ОРС. Це відбувається з дотриманням режиму таємності для вивчення та надання в разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину;

4) здійснюється розгляд матеріалів ОРС під час оперативної наради, яка відбувається за участю начальників оперативного, слідчого підрозділів та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.

5) одночасно з розглядом матеріалів на оперативній нараді розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується начальниками слідчого та оперативного підрозділів. До такого плану можуть бути включені ОРЗ, перелік яких хоч і не визначений в окремій нормі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», але ними можуть бути дії, які уповноважені вчиняти оперативні працівники відповідно до ст. 8 вищезазначеного Закону.

б) матеріали ОРС передаються до слідчого підрозділу для здійснення досудового розслідування. Це відбувається у разі визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.

При отриманні оперативним працівником під час здійснення ОРД фактичних даних щодо причетності осіб до вчинення злочину, відповідальність за який передбачена КК України, останній відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали до відповідного органу досудового розслідування.

На підставі аналізу наукових праць з проблем ОРД, такими матеріалами слід визнавати матеріально фіксовані джерела, що виникають у процесі здійснення ОРЗ, які містять відомості (інформацію) про ознаки злочину, причетних до нього осіб, а також інші дані, що сприяють його розкриттю. Ними можуть бути: а) документи (їх копії), які відповідно до мети та завдань ОРД складені чи отримані уповноваженими на це особами у передбачений законом та відомчими нормативно-правовими актами спосіб і зафіксовані у визначеній ними формі на будь-яких матеріальних носіях (паперових, аудіо-, фото-, відеоплівках, магнітних дисках тощо), які відображають фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп,

передбачені КК України, про їх джерела та інші обставини, що сприяють викриттю цих протиправних діянь, хід отримання даних про них;б) будь-які предмети, рідини, гази (їх копії, макети, зразки), властивості, якості й стан яких об'єктивно пов'язані зі злочинною діяльністю, які були знаряддям злочину й зберегли на собі його сліди чи були об'єктом злочинних дій розроблюваних осіб, гроші й цінності, нажиті злочинним шляхом, та всі інші матеріальні об'єкти, що можуть бути засобами виявлення злочину, встановлення фактичних обставин злочинної діяльності й виявлення осіб, які до неї причетні; які можуть бути використані як підстави для початку здійснення кримінального провадження.

Водночас, законодавство надає можливість не відразу передавати зібрані матеріали. Так, відповідно до Інструкції, у разі встановлення під час проведення ОРЗ фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати кримінального провадження, начальник оперативного підрозділу інформує про це начальника слідчого підрозділу, і лише після закінчення їх проведення матеріали ОРЗ виносяться на розгляд оперативної наради для розроблення спільних заходів з їх реалізації.

7) слідчий вносить відомості до ЄРДР. Це відбувається після того як слідчий органу досудового розслідування отримав відомості про ознаки кримінального правопорушення.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Отже, при направленні оперативними підрозділами органам досудового розслідування Національної поліції матеріалів за результатами ОРД здійснюються такі організаційні форми взаємодії: – взаємний обмін інформацією; спільний аналіз отриманої інформації; планування ОРЗ; взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії; обговорення результатів спільних дій, тощо.

ВИСНОВКИ ДО ТЕМИ:

Організація взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами на етапі початку досудового розслідування найбільш детально врегульовано Інструкцією з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, затвердженої наказом МВС України № 700 від 14.08.2012 р.

Системний аналіз положень останньої, дозволив зробити висновок, про те, що на етапі початку досудового розслідування існують такі види взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції з оперативними підрозділами:

- взаємодія при надходженні до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них.
- взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

Кращому засвоєнню теми сприятиме ознайомлення як із законодавчими актами: Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р.; Закон України від 02.07.2015 «Про Національну поліцію»; Закон України від 18 лютого 1992 року „Про оперативно-розшукову діяльність”. Особливу увагу необхідно приділити Наказу МВС України №700 від 14.08.2012 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» та Наказу МВС України № 1377 від 06.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події». Рекомендується також

вивчити такі роботи: Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання кримінального провадження в Україні: [С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, В.І.Фаринник та ін.] за заг. ред. В.І. Сліпченка. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 580 с.; Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. — Донецьк: ТОВ «ВПП Промінь», 2012.—640с.; Особливості взаємодії між слідчими та іншими підрозділами органів внутрішніх справ при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : методичні рекомендації / В.В. Рогальська, О.А. Солдатенко, Н.П. Черняк, А.В. Захарко, В.В. Литвинов, І.І. Статіва, А.Г. Гаркуша, О.П. Бойко. – Дніпропетровськ, 2014. – 71 с.

**ТЕМА № 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
(4 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час планування слідчих (розшукових) дій.....	42
2. Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час проведення слідчих (розшукових) дій.....	49
3. Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції на рівні слідчих управлінь (відділів) ГУМВС, УМВС України в областях.....	59

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Багрій М. Взаємодія слідчого з працівниками оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність / М. Багрій // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2013, №57. – С.315-321
2. Гуменна Н.В. Теоретичні та практичні проблеми розшукової діяльності слідчого: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Н.В. Гуменна. – Львів, 2015. – 26 с.
3. Джемері Макбрайд Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. – К.: «К.І.С.», 2010.— 576 с.
4. Збірник взірців процесуальних документів та коментарі до них: [С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, О.Ю. Татаров, В.І. Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка. – Київ: ТОВ «АРТ-Дизайн», 2012. – 196 с.

5. Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання кримінального провадження в Україні: [упоряд С.М. Алфьоров , С.М. Міщенко та інш.]; за заг. ред. В.І.Сліпченка. – К.: «Хай-Тек Прес». 2013. – 580 с.

6. Збірник методичних рекомендацій з питань розкриття та розслідування злочинів слідчими та оперативними працівниками органів внутрішніх справ / Під ред. П.В. Коляди. – К., 2001. – 238 с.

7. Інструкція з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 09 серпня 2012 року №686 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування МВС України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1770-12/paran4#n4>

8. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затверджена наказом МВС України від 06 листопада 2015 року №1377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE27943.html

9. Криміналістика: Підручник. / За ред. П. Д. Біленчука. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

10. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2008. – 464 с.

11. Климчук М.П. Виконання доручень, як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні / М.П. Климчук // Вісник кримінального судочинства. – 2015, №1. – С.54-58

12. Климчук М.П., Дружок А.А. Виконання доручень як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні / М.П. Климчук, А.А. Дружок // Порівняльно-аналітичне право. – 2014, №5. – С.359-361

13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року №4651-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

14. Кримінальний процес України: Навч. посіб. / за ред. А. В. Молдован, С.М. Мельник. – К.: Центр учбової літератури: 2013. – 376 с.

15. Кримінальний процес України: підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило - Х: Право, 2013. – 824 с.

16. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. — Х.: Право, 2012. — Т. 1. — 768 с., Т. 2. — 664 с.

17. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. — К.: Видавництво «Юстиніан», 2012. — 1224 с.

18. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) / Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 280 с.

19. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) / Хабло О.Ю., Степанов О.С., Климчук М.П. та ін. – К.: НАВС, 2012. – 200 с.

20. Лобойко Л.М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні (2006-2011 роки). Частина 1. Загальні положення і досудове розслідування: монографія. – К.: Істина, 2012. – 288 с.

21. Наказ Міністерства внутрішніх справ України №796 від 02 липня 2015 року «Про затвердження Положення про патрульну службу МВС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>

22. Наказ Міністерства внутрішніх справ України №1339 від 03 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби

Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

23. Положення про екзаменаційні комісії та порядок надання працівникам органів внутрішніх справ та їх позбавлення права участі як спеціалістів у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України № 925 від 15 грудня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0047-12>

24. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 №580-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

25. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – К.: Кондор, 2008. – 588 с.

26. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. — Донецьк: ТОВ «ВПП Промінь», 2012.—640 с.

27. Топчій В.В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативних груп / В.В. Топчій // Вісник Запорізького національного університету. Серія юридична. – 2014, №4 (1). – С.302-309

28. Черепушак В.В. Взаємодія органу досудового розслідування з оперативними підрозділами при виявленні і розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів / В.В. Черепушак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013, №2. – С.442-44

29. Шумило М.Є. Поліційна і кримінально-процесуальна діяльність: на стику минулого та сучасного / М.Є. Шумило // Вісник Академії адвокатури України. – 2015, том 12 число 2 (33). – С.223-234

30. Яремчук В.О. Залучення спеціаліста до проведення слідчих дій (організація і тактика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / В.О. Яремчук. – Харків, 2014. – 21 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Метою лекції є розкриття теоретичних та нормативно-правових положень, що стосуються організації взаємодії органів досудового розслідування системи МВС України з іншими підрозділами Національної поліції під час планування та проведення слідчих (розшукових) дій.

ВСТУП

Подальший розвиток демократії, забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням ефективності діяльності органів внутрішніх справ, зокрема слідчих підрозділів. Саме в діяльності органів досудового розслідування найяскравіше відображається існуючий стан боротьби зі злочинністю та реальний стан захищеності прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб від злочинних та інших протиправних посягань. Більше того, слідчі підрозділи в системі органів досудового розслідування є низовою ланкою поліцейських органів у боротьбі зі злочинністю, а тому несуть основне навантаження з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Ефективність діяльності підрозділів досудового розслідування органів поліції залежить від багатьох факторів – правових, матеріально-технічних, соціальних тощо. Не останнє місце серед факторів стабільності та ефективності діяльності слідчих підрозділів займає організаційний. Проблема організації взаємодії органів досудового розслідування МВС України займає важливе місце в комплексі питань управління правоохоронною діяльністю.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПЛАНУВАННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Організація роботи органів досудового розслідування передбачає ефективну участь слідчих у захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження шляхом:

- здійснення розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення;
- внесення відповідних відомостей про їх вчинення до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- проведення всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності органів внутрішніх справ у порядку, передбаченому КПК України.
- ужиття своєчасних заходів для забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальними правопорушеннями.

Організація діяльності органів досудового розслідування МВС України відповідно до Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування, затвердженої наказом МВС України від 09.08.2012 №686, здійснюється на основі планування, поєднання єдиноначальності у вирішенні питань службової діяльності та колегіальності при їх обговоренні, персональної відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи.

Як відомо, планування розслідування належить до предмету дослідження криміналістики. В криміналістиці виділяють кілька рівнів планування: 1) планування роботи слідчого (календарний план); 2) планування розслідування в кримінальному провадженні; 3) планування слідчої дії; 4) планування тактичної операції, тактичного прийому; 5) планування початкового, наступного та заключного етапів розслідування.

Кожний рівень планування складається з чотирьох стадій:

- 1) визначення загального напрямку дій, формування цілей, побудова версій та виведення з них логічних висновків;
- 2) виділення обставин, які необхідно встановити;
- 3) визначення засобів, за допомогою яких будуть встановлені обставини вчиненого злочину, прийняття тактичних рішень;
- 4) визначення виконавців і термінів виконання.

Планування окремої слідчої дії включає 3 стадії:

- 1) визначення мети слідчої дії (обставини, які необхідно встановити);
- 2) встановлення (вибір) конкретних ресурсів – інформаційних, психологічних, технічних, які знаходяться у слідчого, та визначення їх співвідношення з конкретною метою, якої необхідно досягти;
- 3) безпосереднє розроблення організаційно-тактичного змісту слідчої дії із визначенням послідовності застосування тактичних прийомів.

Планування слідчих (розшукових) дій, зокрема, є обов'язковим при розслідуванні складних кримінальних проваджень (убивства, організована злочинна діяльність тощо). Взаємодія органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції витікає з її регламентації в кримінальному процесуальному законі. Відповідно до ст.39 КПК України керівник органу досудового розслідування уповноважений визначати слідчого (слідчих), який здійснюватиме досудове розслідування, а у випадках здійснення досудового розслідування слідчою групою – визначати старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих.

Слідчий планує свою роботу таким чином, щоб забезпечити своєчасність виконання необхідних слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у всіх кримінальних провадженнях, в яких він проводить досудове розслідування. З цією метою він складає загальний календарний план-графік роботи в усіх кримінальних провадженнях, а також плани розслідування кожного кримінального провадження.

Плани роботи, а також документи, що свідчать про виконання планових завдань (копії аналітичних документів, узагальнень, протоколів оперативних нарад, довідок про результати перевірок тощо), зберігаються в наряді організації роботи і планування органу досудового розслідування.

Важливими завданнями ефективного управління у слідчій тактиці є належна координація і взаємодія.

Координація діяльності органів досудового розслідування - це узгоджена практична робота керівників та працівників органів досудового розслідування, які в межах повноважень здійснюють контрольні функції та координують розслідування кримінальних правопорушень, що підслідні органам внутрішніх справ.

Організація взаємодії органів досудового розслідування з органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову, експертну діяльність, а також у межах компетенції з іншими правоохоронними органами, центральними органами виконавчої влади забезпечується шляхом:

1. Внесення начальником ГСУ МВС України, першими заступниками начальників ГУМВС, УМВС - начальниками слідчих управлінь (відділів) пропозицій Міністру внутрішніх справ України, начальникам ГУМВС, УМВС відповідно, спрямованих на покращення організації діяльності органів досудового розслідування, а також взаємодії з іншими органами та підрозділами органів внутрішніх справ.

2. Якісної підготовки матеріалів з проблемних питань діяльності органів досудового розслідування та їх обговорення на колегіях МВС України, ГУМВС, УМВС, спільних колегіях і нарадах з іншими правоохоронними органами та прийняття конкретних і ефективних управлінських рішень.

Для забезпечення належного контролю за організацією роботи слідчих підрозділів територіальних органів Міністерства внутрішніх справ України, надання їм практичної та методичної допомоги в досудовому розслідуванні

кримінальних правопорушень в слідчому управлінні (відділі) ГУМВС, УМВС утворюється організаційно-методичний підрозділ (далі - ОМП).

З метою належної організації діяльності органів досудового розслідування начальник територіального органу Міністерства внутрішніх справ України зобов'язаний:

1. При отриманні заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення організувати своєчасне направлення на місце події слідчо-оперативної групи в повному складі.

2. Здійснювати контроль за невідкладним направленням оперативними підрозділами в установленому КПК та законами України порядку зібраних матеріалів, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України (далі - КК), до органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування.

3. Забезпечувати належну взаємодію працівників оперативних та інших органів і підрозділів внутрішніх справ зі слідчими при попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

4. Здійснювати контроль за своєчасним та якісним виконанням оперативними підрозділами письмових доручень слідчих, даних у кримінальних провадженнях. У разі допущення порушень при їх виконанні самостійно або на підставі пропозицій начальника органу досудового розслідування проводити за такими фактами службові розслідування та вживати заходів реагування до винних службових осіб тощо.

Відповідальним за стан слідчої роботи в територіальному органі Міністерства внутрішніх справ України є начальник слідчого підрозділу. До предмету відання начальника слідчого підрозділу серед іншого належить планування слідчих (розшукових) дій, а також планування в цілому досудових розслідувань.

Крім повноважень, визначених кримінальним процесуальним законодавством, начальник слідчого підрозділу зобов'язаний:

1. Щодня знайомитися з оперативною обстановкою, яка склалася за добу, станом досудового розслідування в кримінальних провадженнях; контролювати своєчасність проведення в них слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, виконання слідчими письмових доручень та вказівок прокурора, а також оперативними підрозділами письмових доручень слідчих.

2. Вести облік результатів оглядів місць подій та застосування при цьому науково-технічних засобів, уживати заходів щодо підвищення ефективності цієї роботи. У разі виявлення недоліків при проведенні вказаної слідчої дії організувати її повторне проведення.

3. Здійснювати контроль за своєчасним і в установлені КПК строки розглядом слідчими заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення, внесенням відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та повідомленням прокурора про початок досудового розслідування.

4. При надходженні до слідчого підрозділу матеріалів, зібраних оперативними підрозділами, перевіряти наявність зафіксованих фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК.

5. При внесенні слідчими відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань контролювати правильність попередньої правової кваліфікації вчинених протиправних дій, а також об'єктивність та своєчасність внесення слідчими відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про рух кримінальних проваджень.

6. Забезпечувати постійний контроль за досудовим розслідуванням кожного кримінального провадження, належним плануванням роботи в кримінальних провадженнях, дотриманням слідчими процесуальних строків.

7. Своєчасно вирішувати питання про створення слідчих груп для розслідування найбільш складних кримінальних правопорушень.

8. У разі виявлення при досудовому розслідуванні факту вчинення кримінального правопорушення організованою групою негайно надіслати

кримінальне провадження першому заступнику начальника ГУМВС, УМВС - начальнику слідчого управління (відділу) для вирішення в установленому порядку питання щодо подальшого досудового розслідування цього кримінального правопорушення слідчим управлінням (відділом) ГУМВС, УМВС.

9. Здійснювати належний розгляд заяв і скарг громадян, готувати за ними мотивовані висновки, проводити співбесіди із заявниками, уживати заходів щодо об'єктивного досудового розслідування кримінальних проваджень, інформувати заявників про результати перевірки їх звернень у встановленому чинним законодавством порядку.

10. Вести облік кримінальних проваджень, закритих за відсутності події кримінального правопорушення, відсутності в діянні складу кримінального правопорушення; забезпечувати контроль за направленням слідчими копій постанов про закриття кримінального провадження заявнику, потерпілому, прокурору. Особисто вивчати такі провадження з метою встановлення обґрунтованості та законності прийняття слідчим рішень про їх закриття.

11. Інформувати слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС про факти внесення слідчими до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення, за якими згідно з вимогами нормативно-правових актів МВС України установлюється контроль, а також про подальший рух кримінальних проваджень про такі кримінальні правопорушення.

12. Направляти до слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС повідомлення за фактами порушення слідчими вимог кримінального процесуального законодавства.

13. Здійснювати контроль за своєчасним унесенням слідчими до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про зупинення досудового розслідування, вести обліки таких кримінальних проваджень та вивчати підстави прийняття в них рішень.

14. Забезпечувати дотримання спеціалізації слідчих при розслідуванні кримінальних правопорушень, скоєних проти життя та здоров'я особи; у сфері господарської та службової діяльності; дорожньо-транспортних пригод; скоєних неповнолітніми або за їх участю.

15. Уживати організаційних і практичних заходів щодо прийняття слідчими в кримінальних провадженнях з продовженими процесуальними строками рішень про закінчення досудових розслідувань у визначені КПК строки.

За необхідності готувати і доповідати першому заступнику начальника ГУМВС, УМВС - начальнику слідчого управління (відділу) матеріали для продовження досудового розслідування на строк понад 3 місяці і тримання під вартою - понад 2 місяці.

16. Організовувати ведення кожним слідчим контрольних-наглядових справ за кримінальними провадженнями, які перебувають у їх провадженні.

17. Щомісяця особисто в день звірення з підрозділом інформаційно-аналітичного забезпечення перевіряти достовірність відомостей про рух кримінальних проваджень. Уживати організаційних і профілактичних заходів щодо усунення недоліків в обліково-статистичній роботі. Доповідати про результати роботи слідчого підрозділу першому заступнику начальника ГУМВС, УМВС - начальнику слідчого управління (відділу).

18. З метою забезпечення ефективного контролю за ходом досудового розслідування кримінальних правопорушень, надання методичної та практичної допомоги слідчим розподіляти функціональні обов'язки серед своїх заступників. Не рідше одного разу на місяць заслуховувати їх звіти про проведену роботу та вжиті заходи щодо вдосконалення досудового розслідування.

19. Вносити першому заступнику начальника ГУМВС, УМВС - начальнику слідчого управління (відділу) у встановленому порядку пропозиції про заохочення слідчих або притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

20. Забезпечувати дотримання слідчими дисципліни і законності. Уживати заходів щодо недопущення надзвичайних подій серед особового складу.

21. Забезпечувати усунення недоліків, зазначених у поданнях прокурора, ухвалах слідчого судді, суду.

22. Щороку проводити інвентаризацію кримінальних проваджень, забезпечувати об'єктивність інформації про їх рух, а також належне зберігання тощо.

Отже, неодмінною умовою успішного виконання перелічених обов'язків є грамотне професійне планування керівництвом органу досудового розслідування слідчих (розшукових) дій та досудових розслідувань у цілому.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

1. Сутність організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час планування слідчих (розшукових) дій розкривається через реалізацію зазначених у лекції повноважень керівництвом слідчих підрозділів, працівниками організаційно-методичних підрозділів, начальниками територіальних органів МВС України.

II ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Організація взаємодії під час проведення слідчих (розшукових) дій витікає з регламентації відповідної діяльності у законодавстві. Як відомо, згідно зі ст.40 КПК України слідчий уповноважений починати досудове розслідування за наявності відповідних підстав; проводити слідчі (розшукові) дії; доручати їх проведення оперативним підрозділам тощо. Таким чином,

передусім від слідчого залежить якість проведення слідчих (розшукових) дій належної якості в розумні строки та досудового розслідування в цілому.

Розглянемо організацію взаємодії в аспекті повноваження приймати рішення про проведення слідчої (розшукової) дії.

Адже слідчий уповноважений приймати рішення про проведення лише частини слідчих (розшукових) дій, а саме: допиту (ст.ст.224, 225 КПК), пред'явлення для впізнання (ст.ст.228-231 КПК), огляду (ст.237, 238 КПК), слідчого експерименту (ст.240 КПК), експертизи (ст.242 КПК).

Слід пам'ятати, що прийняття рішень про проведення ексгумації трупа (ст.239 КПК), освідчування особи (ст.241 КПК), відбирання біологічних зразків у особи (ч.3 ст.245 КПК) належить до виключної компетенції прокурора.

Слідчий тільки за погодженням з прокурором звертається до слідчого судді з клопотанням про проникнення (ст.233 КПК) чи огляд (ч.2 ст.237 КПК) житла чи іншого володіння особи, проведення обшуку (ст.234 КПК), відібрання зразків з речей і документів (ч.2 ст.245 КПК), відбирання біологічних зразків примусово (ч.3 ст.245 КПК).

Таким чином можемо звиснувати, що, залежно від їх виду, рішення про проведення слідчих (розшукових) дій приймаються різними суб'єктами за різними правовими процедурами, втім участі інших підрозділів Національної поліції в цьому не потребується.

В аспекті взаємодії слідчих та оперативних працівників при виконанні доручень щодо проведення слідчих (розшукових) дій уявляється необхідним звернути увагу на наступному. В КПК України передбачено лише один вид взаємодії слідчого і оперативного працівника, і цим видом є виконання доручень. Норми КПК України не надають слідчому повноваження давати вказівки оперативному підрозділу, надання вказівок є винятковим правом прокурора та суду. Обов'язок оперативних підрозділів виконувати доручення слідчого витікає з ч.3 ст.41 КПК України, ст.7 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність».

Зміст доручення складається безпосередньо слідчим. У дорученні зазначається саме те, що повинен встановити в інтересах кримінального провадження оперативний підрозділ. Наприклад, використовуються кліше «з метою встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення», «з метою встановлення фактичних обставин вчинення кримінального правопорушення». Можна використовувати й більш конкретні кліше: «з метою з'ясування, з ким контактував підозрюваний протягом певного періоду часу», «з метою розшуку матеріальних цінностей, що належать підозрюваному» тощо. У дорученні також зазначається, які саме слідчі дії доручається провести оперативному підрозділу, наприклад, «допитати в якості свідка гр-на Іванова І.І., який проживає за адресою...». Обов'язковим реквізитом доручення є зазначення строку, протягом якого доручення має бути виконаним. Закон не встановлює стандартних строків виконання доручень. За таких умов слід керуватися положеннями ст.28 КПК України про розумність строків і зазначати в дорученні конкретний строк його виконання, який би відповідав критерію розумності. Не виключається звернення слідчого до керівництва оперативного підрозділу за рекомендацією стосовно визначення строку виконання конкретного доручення. Разом із цим слід пам'ятати, що рішення про встановлення строку виконання доручення належить до виняткової компетенції слідчого без обов'язкового узгодження строків виконання доручень з будь-якими посадовими особами.

В деяких випадках тактично правильним є проведення слідчих (розшукових) дій слідчим із залученням оперативних працівників. Слід пам'ятати, що відповідно до ст.104 КПК України у протоколі обов'язково зазначаються всі особи, які присутні під час проведення слідчої (розшукової) дії. Залучати оперативних працівників до проведення слідчих (розшукових) дій доцільно в ситуаціях:

- 1) глибокої обізнаності оперативного працівника про обставини вчинення кримінального правопорушення;

2) дозованого використання слідчим негласних оперативно-розшукових відомостей, які в цілому не підлягають розголошенню на даному етапі;

3) коли оперативним шляхом встановлено конкретні наміри підозрюваних протидіяти слідству і участь оперативного працівника сприятиме їх нейтралізації;

4) використання орієнтуючої інформації для слідчого, отриманої оперативним шляхом, для організації і тактики слідчих (розшукових) дій.

При виборі тактики проведення відповідних слідчих (розшукових) дій слідчий і оперативний працівник повинні ретельно готуватися, передбачаючи дотримання процесуальних вимог, які гарантують забезпечення законності, обговорювати послідовність дій, черговість запитань, реакцію допитуваного, захисника та інші обставини. Якщо при підготовці допустимі різні пропозиції, дискусії про варіанти тактики поведінки, обговорення сценарію майбутньої дії, то після початку слідчої дії весь її хід і процесуальний розвиток визначає слідчий.

Деякі вчені (М.П. Климчук, А.А. Дружук) вважають, що оперативним працівникам може бути доручено звертатися з клопотаннями до прокурорів і слідчих суддів для прийняття відповідних рішень з мотивів економії часу слідчого. Така думка уявляється дискусійною і в цілому не підтримується.

Під час проведення слідчих (розшукових) дій може виникати потреба в залученні різного роду спеціалістів. При цьому слід враховувати як ст.71 КПК України (широке розуміння поняття «спеціаліст») так і вимоги Положення про екзаменаційні комісії та порядок надання працівникам органів внутрішніх справ та їх позбавлення права участі як спеціалістів у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, затвердженого наказом МВС №925 від 15.12.2011 (вужьке розуміння поняття «спеціаліст»). Зокрема, працівникам ОВС, яким надано право участі як спеціалістів у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів (кваліфікація спеціаліста-криміналіста), видається Свідоцтво про надання права участі як спеціалістів у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів

(кваліфікації спеціаліста-криміналіста). Свідоцтво є дійсним лише для працівників ОВС. При звільненні з ОВС право участі як спеціалістів у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів (кваліфікація спеціаліста-криміналіста) вважається втраченим, а Свідоцтво - недійсним.

Працівник ОВС позбавляється права брати участь як спеціаліст при проведенні слідчих дій у разі:

- 1) визнання працівника таким, що не відповідає займаній посаді;
- 2) учинення працівником ОВС дисциплінарного проступку;
- 3) допущення працівником ОВС порушення встановленого законодавством порядку застосування спеціальних знань при проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, яке призвело або могло призвести до втрати криміналістично значущої слідчої інформації або інших наслідків, які негативно вплинули на результати розслідування злочинів.

У разі позбавлення працівника ОВС права участі як спеціаліста у проведенні слідчих дій і оперативно-розшукових заходів (кваліфікації спеціаліста-криміналіста) його Свідоцтво підлягає вилученню.

Практикою застосування кримінального процесуального закону не виключається залучення до проведення слідчих (розшукових) дій спеціалістів (не криміналістів), які не мають відповідних Свідоцтв. У цьому разі слідчий повинен іншим чином документально пересвідчитися в наявності відповідної кваліфікації певної особи і долучити до матеріалів кримінального провадження копії документів (дипломів, атестатів тощо), якими підтверджується відповідний фаховий рівень залученої особи.

Права і обов'язки спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій регламентуються у ст.71 КПК України.

За КПК України участь спеціаліста в проведенні слідчих (розшукових) дій регламентується при проведенні допиту (ч.3 ст.224 КПК), пред'явлення особи для впізнання (ч.8 ст.228 КПК), обшуку (ч.1 ст.236 КПК), огляду місця події (ч.3 ст.237 КПК), слідчого експерименту (ч.2 ст.240 КПК), судово-медичного освідування (ч.2 ст.241 КПК), отримання зразків для експертизи

(ч.1 ст.245 КПК). Спеціаліста обов'язково залучають у випадках: допиту малолітньої або неповнолітньої особи (ч.1 ст.226 КПК), проведення слідчих (розшукових) дій за участю малолітньої або неповнолітньої особи (ч.1 ст.227 КПК), огляду трупа (ч.1 ст.238 КПК), огляду трупа, що пов'язано з ексгумацією (ч.2 ст.239 КПК).

З організацією взаємодії при проведенні деяких слідчих (розшукових) дій пов'язані окремі неузгодженості в регламентації процесуального статусу спеціаліста. Приміром, у ч.4 ст.226 КПК України закріплено право спеціаліста ставити питання (будь-якого виду) при допиті малолітньої або неповнолітньої особи, а ст.227 КПК регламентує право спеціаліста (педагога, психолога, лікаря) ставити уточнюючі запитання малолітній або неповнолітній особі.

Участь спеціаліста при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій регламентується також і відомчими наказами МВС України. Приміром, наказ МВС від 03 листопада 2015 року №1339 «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події».

Зазначеною Інструкцією регламентується порядок залучення інспекторів-криміналістів та спеціалізованої пересувної лабораторії Експертної служби МВС для участі в проведенні огляду місця події (далі - ОМП).

Інспектори-криміналісти у своїй діяльності безпосередньо підпорядковуються та підзвітні начальникові органу досудового розслідування.

Інспектори-криміналісти зобов'язані виконувати усні та письмові доручення начальника відповідного органу досудового розслідування, його заступників, слідчих у встановлені строки та у визначеному законодавством порядку.

Інспектори-криміналісти залучаються для участі у складі слідчо-оперативної групи для проведення ОМП за рішенням керівника слідчого підрозділу.

Інспектори-криміналісти, які залучені до участі у проведенні ОМП, повинні мати при собі комплект необхідних технічних засобів, призначених для фіксації обстановки на місці події, виявлення, фіксації, вилучення та упакування слідової та іншої криміналістично значущої інформації.

Режим роботи інспекторів-криміналістів визначається керівництвом слідчого підрозділу відповідно до вимог чинного законодавства.

Спеціалізована пересувна лабораторія Експертної служби МВС може залучатися до участі у проведенні ОМП у кримінальному провадженні за письмовим (як виняток за усним з подальшим оформленням у письмовій формі) клопотанням керівника органу досудового розслідування або особи, що виконує його обов'язки, у разі виникнення об'єктивних обставин, пов'язаних зі вчиненням:

вбивства або умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого із застосуванням вогнепальної зброї;

розбійного нападу із застосуванням вогнепальної зброї з постраждалими особами;

зґвалтування неповнолітньої чи неповнолітнього, малолітньої чи малолітнього або таке, що спричинило особливо тяжкі наслідки;

дорожньо-транспортної пригоди, під час якої загинуло двоє і більше осіб або госпіталізовано до медичних закладів п'ятеро і більше осіб;

пожежі, під час якої загинуло двоє і більше осіб або госпіталізовано до медичних закладів п'ятеро і більше осіб;

вибуху, загрози вибуху або виявлення саморобних вибухових пристроїв.

За фактами вчинення інших злочинів (кримінальних правопорушень) спеціалізована пересувна лабораторія залучається за письмовим клопотанням

керівника органу досудового розслідування або особи, що виконує його обов'язки, згідно з пунктом 2 цього розділу.

Рішення про доцільність залучення спеціалізованої пересувної лабораторії для участі в проведенні ОМП приймається керівництвом відповідного підрозділу Експертної служби МВС спільно з керівництвом органів досудового розслідування, виходячи з категорії вчиненого злочину, об'єктивних обставин та необхідності застосування відповідних спеціальних знань.

Як зазначається в Інструкції, при проведенні ОМП слід дотримуватися таких вимог:

1) перед виїздом для участі в ОМП спеціалісти, у тому числі спеціалізованої пересувної лабораторії, повинні отримати інформацію про подію, інші відомі обставини та підготувати необхідне технічне обладнання, пристрої та прилади;

2) відомості про спеціалістів, які беруть участь у проведенні ОМП, про результати ОМП, а також інформація про застосування технічних засобів фіксації, характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються при проведенні процесуальної дії, вносяться до протоколу ОМП;

3) носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії, додаються до протоколу ОМП;

4) при виготовленні оригіналу документа в електронній формі (його відображення) після завершення ОМП спеціалістом за дорученням слідчого у довільній формі складається письмове пояснення, у якому зазначаються дата проведення процесуальної дії, дата виготовлення документа (відображення), номер та/або параметри технічних носіїв інформації, а також прізвище особи, яка виготовила копію запису. Письмове пояснення та відображення запису процесуальної дії приєднуються як додатки до протоколу ОМП;

5) за результатами проведення ОМП залучені спеціалісти консультують слідчого з питань, що потребують відповідних спеціальних

знань і навичок щодо порядку та особливостей пакування слідів та об'єктів-слідоносіїв, можливості дослідження виявлених слідів, об'єктів, речей, документів, доцільності вирішення тих чи інших питань, а також потреби залучення для цього інших спеціалістів;

б) керівництво слідчих підрозділів забезпечує контроль за якістю роботи підлеглих та спеціалістів під час проведення ОМП і вживає заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання ними техніко-криміналістичних засобів.

Приділимо увагу детальніше на регламентацію в Інструкції взаємодії між слідчим і спеціалістом при проведенні огляду:

1) відповідно до ч.3 ст.237 КПК України слідчий для участі в ОМП може запросити спеціалістів;

2) прибувши для участі в огляді, спеціалісти отримують від слідчого необхідну інформацію про обставини справи, дії учасників ОМП, здійснені до їх прибуття, завдання, які необхідно вирішити, та надалі виконують доручення слідчого, які стосуються використання його спеціальних знань;

3) на початку огляду слідчий спільно зі спеціалістами визначають межі та порядок проведення огляду, після чого спеціаліст здійснює фотографування та відеозйомку місця події;

4) після отримання доручення слідчого на проведення динамічної стадії ОМП та завдання на виявлення слідової інформації спеціалісти визначають алгоритм пошуку доказів (слідів, речей, документів) і методи їх виявлення, після чого узгоджують свої дії із слідчим та за його погодженням приступають до проведення ОМП;

5) дії спеціалістів, які безпосередньо пов'язані з виявленням, закріпленням та вилученням слідів і речових доказів, здійснюються відповідно до тактики огляду місця події та методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень;

б) перед переміщенням об'єкта (з метою огляду та виявлення слідової інформації) спеціалістом здійснюється його вузлова фотозйомка;

7) під час проведення пошуку та виявлення слідів спеціалісти застосовують наявні технічні засоби та використовують насамперед неруйнівні методи їх виявлення, а в разі недосягнення позитивного результату - руйнівні методи виявлення слідової інформації;

8) перед використанням руйнівних методів пошуку слідів спеціалісти повинні отримати від слідчого згоду на їх застосування та визначитися з пріоритетом слідової інформації, яка підлягає виявленню, з метою подальшого проведення експертних досліджень у лабораторних умовах;

9) про вжиті заходи та факти виявлення слідової інформації спеціалісти інформують слідчого. Під час огляду здійснюються фотографування та вилучення виявлених об'єктів, фіксуються методи їх виявлення із зазначенням про це у протоколі ОМП;

10) під час фіксації виявленої слідової інформації в протоколі спеціалісти надають допомогу слідчому в описі специфічних ознак (вид та кількість виявлених слідів, їх локалізація, спосіб виявлення);

11) за можливості сліди вилучаються разом з об'єктами-слідоносцями. У разі неможливості вилучення слідової інформації з об'єктом-слідоносцем спеціалістом здійснюється їх фотографування за правилами масштабної фотозйомки та виготовлення копій (відбитків та зліпків) цих слідів. Уся слідова інформація, об'єкти-слідоносці та інші предмети упаковуються за допомогою спеціаліста згідно з установленими вимогами та передаються слідчому, який здійснює огляд;

12) спеціаліст відповідає за якість та повноту виконання отриманих від слідчого або керівника органу досудового розслідування доручень під час проведення ОМП.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Ефективність проведення слідчих (розшукових) дій значною мірою залежить від правильної організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Порядок взаємодії слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС з органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову, експертну діяльність, установлюється законодавством і нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України.

Робота слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС здійснюється відповідно до поточних планів, які повинні узгоджуватися з планами Головного слідчого управління (далі – ГСУ) МВС України і формуватися з урахуванням оперативної обстановки.

Штатний розпис слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС та зміни до нього затверджуються МВС України в установленому порядку.

Діловодство і заходи з режиму секретності здійснюються в слідчому управлінні (відділі) ГУМВС, УМВС відповідно до законодавства України та нормативно-правових актів МВС України.

Нагляд за додержанням законів у діяльності слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС здійснює прокуратура Автономної Республіки Крим, обласна, міст Києва та Севастополя або прирівняна до них прокуратура в порядку, передбаченому КПК та законами України.

Відповідно до п. 2 «Типового положення про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті», до завдань слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС відносяться:

1. Забезпечення належної організації роботи органів досудового розслідування підпорядкованих слідчих підрозділів територіальних органів внутрішніх справ при суворому дотриманні ними Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів України.

2. Організаційно-методичне керівництво діяльністю органів досудового

розслідування з метою забезпечення всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінальних правопорушень, що віднесені до підслідності слідчих органів внутрішніх справ.

3. Надання методичної і практичної допомоги в розслідуванні складних, багатоепізодних кримінальних проваджень чи кримінальних проваджень про тяжкі і особливо тяжкі злочини, в організації роботи підпорядкованих підрозділів, підвищенні результативності їх діяльності.

4. Здійснення процесуального контролю за:

– розглядом заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення слідчими, дотриманням ними обліково-реєстраційної дисципліни, своєчасним та повним унесенням відомостей про кримінальні правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і проведенням досудового розслідування в кримінальних провадженнях у порядку, встановленому КПК.

– затриманням слідчими підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, звільненням слідчими таких осіб з ізоляторів тимчасового тримання органів внутрішніх справ України (далі – ІТТ).

– дотриманням слідчими процесуальних строків при розслідуванні кримінальних правопорушень і додержанням встановленого порядку їх продовження.

– обґрунтованістю прийняття слідчими рішень про закриття кримінальних проваджень.

– забезпеченням слідчими законності при розслідуванні кримінальних правопорушень.

– ужиттям слідчими заходів до відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди.

5. Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ, а також у межах компетенції з іншими правоохоронними органами України та компетентними органами іноземних держав на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість

яких надана Верховною Радою України.

6. Інформування населення через засоби масової інформації про виявлені в ході розслідування кримінальних правопорушень причини і умови, що сприяють їх учиненню.

7. Вивчення, узагальнення і організація впровадження в діяльність слідчих підрозділів передових форм і методів роботи при виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень.

8. Забезпечення процесуальної самостійності слідчих.

9. Спільно з підрозділами кадрового забезпечення відбір і розстановка кадрів структурних підрозділів слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС, а також слідчих підрозділів територіальних органів внутрішніх справ. Контроль за стажуванням слідчих, у першу чергу молодих спеціалістів, а також за дотриманням спеціалізації слідчих.

10. Визначення слідчих, спеціально уповноважених на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх.

11. Проведення в системі службової підготовки занять з працівниками органів досудового розслідування територіальних органів внутрішніх справ.

12. Здійснення безпосередньо слідчим управлінням (відділом) ГУМВС, УМВС досудового розслідування найбільш складних кримінальних правопорушень, у тому числі учинених проти життя та здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи та статевої недоторканності особи; організованими групами та злочинними організаціями; у сфері господарської та службової діяльності; дорожньо-транспортних пригод унаслідок порушень правил безпеки дорожнього руху, що спричинили смерть потерпілих; інших кримінальних правопорушень, що набули значного суспільного резонансу та мають міжрегіональний характер.

Слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС відповідно до покладених на нього завдань виконує такі **функції**:

1. На основі аналізу стану злочинності та з урахуванням результатів досудового розслідування вчинених кримінальних правопорушень

забезпечує щомісячне узагальнення статистичних відомостей про:

- основні показники роботи органів досудового розслідування (за встановленими формами).

- дотримання норм кримінального процесуального законодавства при розгляді заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про такі правопорушення та про рух кримінальних проваджень за цими правопорушеннями.

- кримінальні провадження з порушеними строками досудового розслідування, у тому числі в яких повідомлено особі про підозру в учиненні кримінального правопорушення, але не прийнято процесуального рішення в установленій КПК строк.

- кримінальні провадження, досудове розслідування в яких залишається зупиненим понад 2 місяці у зв'язку із захворюванням підозрюваного на тяжку хворобу, яка перешкоджає його участі в кримінальному провадженні.

- кримінальні провадження, закриті слідчими за відсутністю події кримінального правопорушення, відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, набрання чинності закону, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою, а також кримінальні провадження, у яких прокурором, слідчим суддею скасовано постанови слідчих про закриття кримінального провадження.

- стан відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди.

2. Уживає заходів щодо усунення допущених слідчими недоліків та активізації роботи з розслідування кримінальних правопорушень і прийняття в кримінальних провадженнях обґрунтованих і законних рішень.

3. Організовує щоквартальний аналіз:

- своєчасності, повноти та достовірності внесення слідчими відомостей про кримінальні правопорушення до Єдиного реєстру досудових

розслідувань.

– обґрунтованості закриття кримінальних проваджень; дотримання процесуальних строків при досудовому розслідуванні; стану якості розслідування кримінальних правопорушень та причин скасування прокурором, слідчим суддею постанов слідчих про закриття кримінальних проваджень; постановлення слідчим суддею ухвал про скасування рішень слідчих або зобов'язання їх припинити дії чи вчинити певні дії; постановлення судом під час судового провадження ухвал про закриття кримінальних проваджень за відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення; ухвалення судами виправдувальних вироків; результатів розгляду заяв і скарг громадян на дії та рішення слідчих; практики затримання слідчими підозрюваних, обрання їм запобіжних заходів, повідомлення про підозру в учиненні кримінальних правопорушень; стану дотримання дисципліни і законності в діяльності слідчих, розгляду подань і дисциплінарних проваджень прокурора, ухвал суду, слідчого судді; стану вжиття слідчими органів внутрішніх справ заходів щодо відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди.

4.3 метою прийняття необхідних управлінських рішень для вдосконалення досудового розслідування вивчає питання обґрунтованості внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про вчинення кримінальних правопорушень та про закриття кримінальних проваджень за відсутністю події чи складу кримінального правопорушення. У разі необґрунтованого внесення таких відомостей організовує проведення службових розслідувань.

5. Вивчає матеріали клопотань про продовження в кримінальних провадженнях строку досудового розслідування до шести місяців і підтримує їх перед прокурором Автономної Республіки Крим, прокурором області, міста Києва, міста Севастополя чи прирівняним до нього прокурором, або його заступником.

6. Аналізує причини тривалого розслідування кримінальних

правопорушень, надає відповідні рекомендації щодо вжиття заходів для скорочення строків досудового розслідування.

7. Веде обліки кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення, досудове розслідування яких перебуває на контролі в Генеральній прокуратурі та МВС України, забезпечує ведення в цих кримінальних провадженнях контрольно-наглядових справ та якісне досудове розслідування в розумні строки.

8. У межах компетенції організовує взаємодію підпорядкованих слідчих підрозділів при реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності та досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень з органами і підрозділами внутрішніх справ, що здійснюють оперативно-розшукову, експертну діяльність, органами прокуратури й іншими правоохоронними органами.

9. Забезпечує підготовку піврічних планів роботи слідчого управління (відділу) ГУМВС, УМВС та контроль за виконанням запланованих заходів у встановлені строки.

10. Здійснює контроль за встановленим порядком проведення щомісячних звірень з підрозділами інформаційно-аналітичного забезпечення за результатами розслідування вчинених кримінальних правопорушень і задачі керівниками органів досудового розслідування звітів про результати їх роботи.

11. Організовує проведення щорічних інвентаризацій кримінальних проваджень.

12. Забезпечує досудове розслідування найбільш складних кримінальних правопорушень, у тому числі учинених проти життя та здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи та статевої недоторканності особи; організованими групами та злочинними організаціями; у сфері господарської та службової діяльності; дорожньо-транспортних пригод унаслідок порушень правил безпеки дорожнього руху, що спричинили смерть потерпілих; інших кримінальних правопорушень, що набули значного

суспільного резонансу та мають міжрегіональний характер.

13. У межах своєї компетенції на підставі міжнародних угод забезпечує належну підготовку і надіслання в установленому порядку запитів про міжнародну правову допомогу в кримінальних провадженнях і виконання підпорядкованими слідчими підрозділами запитів про міжнародну правову допомогу, які надійшли від правоохоронних органів інших держав.

14. Готує і надсилає до підпорядкованих слідчих підрозділів огляди, аналізи, методичні рекомендації, доручення і накази з питань організації слідчої роботи.

15. Здійснює контроль за використанням слідчими криміналістичної та іншої організаційної техніки.

16. Забезпечує кодифікацію законодавства України для застосування слідчими в практичній діяльності.

17. Проводить наради, семінари, конференції з питань удосконалення роботи органів досудового розслідування, організації взаємодії з органами й підрозділами внутрішніх справ та іншими правоохоронними органами щодо виявлення і розслідування кримінальних правопорушень.

18. Організовує прийом громадян, своєчасний розгляд їх заяв, скарг, листів, пропозицій з питань, які належать до компетенції органів досудового розслідування, уживає заходів щодо покращання цієї роботи в слідчому управлінні (відділі) ГУМВС, УМВС та підпорядкованих йому органах досудового розслідування.

19. Уживає організаційних і практичних заходів щодо комплектування органів досудового розслідування, виховання і професійної підготовки слідчих та підвищення їх кваліфікації.

20. Проводить в установленому порядку службові розслідування (перевірки) за дисциплінарними провадженнями, поданнями прокурора, ухвалами слідчого судді, суду, скаргами, заявами громадян та спецповідомленнями, що надійшли з підпорядкованих слідчих підрозділів, про порушення слідчими вимог кримінального процесуального

законодавства.

На слідче управління (відділ) ГУМВС, УМВС не може бути покладено виконання функцій, не передбачених кримінальним процесуальним законодавством і цим Положенням, інакше ніж за прямим наказом (дорученням) начальника ГСУ МВС України.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції на рівні слідчих управлінь в областях здійснюється відповідно до поточних планів, які повинні узгоджуватися з планами Головного слідчого управління МВС України і формуватися з урахуванням оперативної обстановки.

З метою належної організації роботи і взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції на рівні слідчих управлінь в областях адміністрування цієї діяльності здійснюється Міністерством внутрішніх справ України за допомогою видання відповідних відомчих наказів.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ

Організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час планування та проведення слідчих (розшукових) дій слід вивчати з урахуванням положень спеціальних відомчих наказів МВС України. Досліджені й висвітлені в лекції підзаконні нормативні акти створюються Міністерством внутрішніх справ України для належного адміністрування діяльності й взаємодії органів досудового розслідування з метою ефективного виконання завдань кримінального провадження.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ

При підготовці слухачам слід вивчити аналітичні огляди Головного слідчого управління Міністерства внутрішніх справ України, користуватися не лише висвітленими в лекції наказами МВС України, а й навчальною літературою з криміналістики, методичними рекомендаціями з розслідування окремих видів злочинів тощо.

Також слід приділити увагу рекомендованим до даної теми монографіям, дисертаціям, науковим статтям, у яких вченими здійснено науковий аналіз проблем, що виникають при організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час планування та проведення слідчих (розшукових) дій.

**ТЕМА 5. «ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ»
(2 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Поняття та класифікація заходів забезпечення кримінального провадження. Загальні правила їх застосування.....72
2. Організація взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження.....75

РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року №4651-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- 2) Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. ; зі змін. і доповн. — К. : Атіка, 2012. — 68 с.
- 3) Про національну поліцію: Закон України Закон від 02.07.2015 № **580-VIII** (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) Електронний ресурс . – режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
- 4) Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні , затверджена спільним наказом ГПУ, МВС, СБУ, АДПС, МФ, МЮ № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012
- 5) Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: Наказ №700 від 14.08.2012 р. // Збірник нормативно-правових актів України, що

регламентують окремі питання кримінального провадження: [упоряд. С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, В.І.Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка. – Київ: АРТ-Дизайн, 2012. – С. 101.

6) Збірка інформаційних матеріалів, які регулюють окремі питання кримінального провадження в Україні: [упоряд. С.М. Алфьоров, С.М. Міщенко, В.І. Фаринник та ін.]; за заг. ред. В.І. Сліпченка – К. : «Хай-Тек Прес», 2013. – 580 с.

7) Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження: затверджений постановою Кабінету міністрів України від 19.11.2012 року № 1104 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-%D0%BF#n19>

8) Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України № 223-558/0/4-13 від 05.04.2013 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13>

9) Швидкий О.Г. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів при розслідуванні квартирних крадіжок: проблеми й перспективи // Науковий вісник Юрид. академії Мін-ва внутр. справ: Зб. наук. праць. – 2005. – Спец. випуск № 1 (23): Актуальні питання кримінально-правових наук.

10) Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло.—3-тє вид., доповн. і переробл. — К.: Скіф, 2013, — 250 с

11) Долженков О.Ф. Взаємодія як чинник оптимізації правоохоронної діяльності / О.Ф. Долженков // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС. – 2002. - № 4. – С. 229-236.

12) Постанова ПВССУ «Про узагальнення судової практики розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження» № 4 від 07.02.2014 року // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14>

13) Сліпченко В.І. Заходи забезпечення кримінального провадження: процесуальний порядок, особливості та проблеми застосування під час досудового розслідування: методичні рекомендації. / В.І. Сліпченко. – Дніпропетровськ: ДДУВС. – 2014. – 82 с

14) Наказ МВС № 686 від 09.08.2012 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України»// [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>.

15) Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. — Х.: Одісей, 2013. — 1104 с.

16) Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло.—3-тє вид., доповн. і переробл. — К.: Скіф, 2013, — 250 с.

17) Наказ МВС №696 від 09.08.2012 «Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю».

18) Актуальні проблеми застосування нового кримінального процесуального законодавства України та тенденції розвитку криміналістики на сучасному етапі: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 5 жовт. 2012 р.) / МВС України; Харк. нац. ун-т внутр. справ; Кримінологічна асоціація України. – Х.: ХНУВС, 2012.–410с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Метою даної лекції є сформувати уявлення про особливостей взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної

поліції під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Висвітлити уявлення про поняття й значення заходів забезпечення кримінального провадження.

ВСТУП

Реформування кримінального процесуального законодавства України має відбуватися через призму утвердження пріоритету прав і свобод людини та громадянина.

Важливим завданням кримінальної процесуальної науки, нормотворчості та юридичної практики на сучасному етапі є реальне забезпечення правового захисту особи, посилення гарантій прав і свобод кожного громадянина, який залучається до кримінальної процесуальної діяльності. Особливого значення у цьому зв'язку набуває законне і обґрунтоване застосування заходів забезпечення кримінального провадження. З одного боку, застосування заходів забезпечення кримінального провадження сприяє розкриттю та розслідуванню кримінального правопорушення, забезпечує невідворотність відповідальності осіб, які його вчинили, а з іншого – пов'язане із вторгненням у сферу конституційних прав і свобод громадян. Саме остання обставина викликає потребу у створенні надійних гарантій законного і обґрунтованого застосування заходів забезпечення, що у значній мірі залежить від належної взаємодії органів досудового розслідування та інших підрозділів Національної поліції.

Розділ II Кримінального процесуального кодексу України(далі- КПК України) від 13 квітня 2012 року визначає новий перелік заходів процесуального примусу, які іменуються “Заходами забезпечення кримінального провадження”.

Діяльність підрозділів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції України по розслідуванню кримінальних правопорушень спрямована на вирішення завдань кримінального

судочинства, що на сьогодні є неможливим без злагодженої спільної роботи слідчих та інших підрозділів Національної поліції.

I. ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Завдання кримінального судочинства визначені в ст. 2 КПК України, де вказано, що ними є “захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура”. Тобто інтереси суспільства щодо протидії злочинності, відновлення порушених злочином прав та понесення винними особами кримінальної відповідальності задовольняються за допомогою кримінального процесу.

Для забезпечення вказаних завдань законодавець покладає на суб'єктів кримінального провадження певні обов'язки та визначає їх права. При цьому держава розраховує на те, що суб'єкти кримінального провадження будуть активно брати участь у кримінальному судочинстві, сприяти досягненню його завдань, та добросовісно виконувати процесуальні обов'язки.

Втім, завдання кримінального судочинства не завжди співпадають з інтересами всіх сторін провадження, а тому суб'єкти провадження можуть перешкоджати досягненню визначених законом завдань шляхом невиконання процесуальних обов'язків чи зловживання наданими правами. А тому, для

забезпечення досягнення завдань кримінального судочинства, кримінально-процесуальне законодавство передбачає можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Розділ II Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року визначає новий перелік заходів процесуального примусу, які іменуються “Заходами забезпечення кримінального провадження”. В теорії кримінального процесу термін “заходи забезпечення кримінального провадження” практично не використовується. Проте, аналіз законодавчо визначеного переліку цих заходів та мета їх застосування дозволяє стверджувати, що поняття “заходи забезпечення кримінального провадження” та “заходи кримінально-процесуального примусу” є тотожними. Адже ці заходи дають можливість виявляти, збирати та зберігати докази, попереджати можливу протиправну поведінку чи виключати можливість підозрюваного, обвинуваченого ухилитися від слідства та суду. Серед заходів забезпечення кримінального провадження важливе місце займають запобіжні заходи.

Заходи забезпечення кримінального провадження (заходи кримінально-процесуального примусу) – це передбачені кримінальним процесуальним законом процесуальні засоби державно-правового примусу, що застосовуються уповноваженими на те органами (посадовими особами), які здійснюють кримінальне провадження, у чітко визначеному законом порядку стосовно осіб, котрі залучаються до кримінально-процесуальної діяльності, для запобігання та припинення їхніх неправомірних дій, забезпечення виявлення та закріплення доказів з метою досягнення дієвості кримінального провадження.

Заходи забезпечення кримінального провадження можуть застосовуватися до різних суб’єктів кримінально-процесуальної діяльності – підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, свідка, а також інших осіб залежно від обставин кримінального провадження та поведінки його суб’єктів. Законодавець в нормах, які визначають порядок застосування

кожного заходу забезпечення кримінального провадження, визначає коло осіб, щодо яких вони можуть бути застосовані та порядок їх обрання, зміни чи скасування.

Відповідно до ст. 131 КПК *заходами забезпечення кримінального провадження є:*

- 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід (ст. ст. 133–143 КПК);
- 2) накладення грошового стягнення (ст. ст. 144–147 КПК);
- 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (ст. ст. 148–153 КПК);
- 4) відсторонення від посади (ст. ст. 154–158 КПК);
- 5) тимчасовий доступ до речей і документів (ст. ст. 159–166 КПК);
- 6) тимчасове вилучення майна (ст. ст. 167–169 КПК);
- 7) арешт майна (ст. ст. 170–175 КПК);
- 8) затримання особи (ст. ст. 188– 192 КПК, ст. ст. 207–213);
- 9) запобіжні заходи (ст. ст. 177–187 КПК).

Стаття 132 КПК України визначає загальні положення, що є обов'язковими при застосуванні всіх заходів забезпечення кримінального провадження. В нормах, які регулюють порядок застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження, ці положення можуть конкретизуватися залежно від особливостей того чи іншого заходу.

Так, за загальним правилом, юридичною підставою застосування заходів забезпечення кримінального провадження є ухвала слідчого судді або суду. Втім, у виняткових випадках, визначених у КПК, заходи забезпечення кримінального провадження можуть застосовуватися і без ухвали слідчого судді, суду, Так, § 2 глави 18 передбачає можливість затримання особи без ухвали слідчого судді, суду; ст. 168 КПК дозволяє тимчасово вилучати майно під час здійснення затримання в порядку визначеному ст. ст. 207 та 208 КПК.

Відповідно до ч. 3 ст. 132 КПК *не допускається* застосування заходів забезпечення кримінального провадження, якщо слідчий, прокурор не доведе, що:

а) існує обгрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження (зокрема, ст. 299 КПК передбачає, що під час досудового розслідування кримінальних проступків не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою);

б) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора;

в) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, заходи забезпечення кримінального провадження (заходи кримінально-процесуального примусу) – це передбачені кримінально-процесуальним законом процесуальні засоби державно-правового примусу, що застосовуються уповноваженими на те органами (посадовими особами), які здійснюють кримінальне провадження, у чітко визначеному законом порядку стосовно осіб, котрі залучаються до кримінально-процесуальної діяльності, для запобігання та припинення їхніх неправомірних дій, забезпечення виявлення та закріплення доказів з метою досягнення дієвості кримінального провадження.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Взаємодія слідчих та інших підрозділів Національної поліції полягає в їхній погодженій діяльності по забезпеченню успішного розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, здійснюваній кожною зі сторін у рамках своєї компетенції властивими їй силами і методами. Добре налагоджена і раціональна взаємодія підрозділів є однією з важливих умов, що забезпечують успішне розкриття і розслідування кримінальних правопорушень. Всі підрозділи Національної поліції мають специфічні, тільки їм властивими сили і методи розкриття кримінальних правопорушень, тому надзвичайно важливо, щоб ці можливості були використані не розрізнено, а в комплексі.

Попри відсутність в КПК України визначення поняття «взаємодія», проведений аналіз законодавства та наукової літератури, дозволив зробити висновок, що під взаємодією органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень слід розуміти – визначену законодавством узгоджену діяльність працівників Національної поліції щодо здійснення оперативно-розшукових, слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, для своєчасного розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, а також з метою ефективного вирішення інших завдань кримінального судочинства.

Сутність взаємодії підрозділів Національної поліції передбачає спільні зусилля у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень шляхом поєднання наявних можливостей, притаманних цим підрозділам, при чіткому розподілі їх повноважень. Правильно організована співпраця повинна відповідати вимогам кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства, в тому числі забезпечувати дотримання загальних засад кримінального провадження; зберігати керівну роль та самостійність слідчого; передбачати активне використання методики, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Стосовно поняття «взаємодія» проведено чимало досліджень. У філософії поняття «взаємодія» розглядається як категорія-принцип, яка відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їх взаємну зумовленість, зміни стану, а також породження одного об'єкта іншим, що передбачає існування і структурну організацію (координацію) будь-якої матеріальної системи. Ці ознаки також відображаються у взаємній діяльності слідчих та оперативних підрозділів.

Відомо, що ефективність розкриття і розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від злагодженості, узгодженості в діяльності органів досудового розслідування та оперативних працівників Національної поліції. В юридичній літературі така погоджена за цілями, завданнями, силами, засобами, методами, місцем і часом діяльність, у процесі розслідування і одержала назву «взаємодії». Багато вчених і практичних працівників у періодичній і науковій літературі звертаються до розгляду як самого терміну «взаємодія» так і принципів, етапів, форм і видів такої діяльності.

Порядок взаємодії на сьогодні в більшій мірі врегульований не кримінальним процесуальним законодавством, а відомчими нпа. Найбільш детально питання взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції врегульовано в Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, затвердженої наказом МВС України № 700 від 14.08.2012 р. (далі – Інструкція). Системний аналіз положень останньої, дозволив зробити висновок, про те, що залежно від етапу кримінального провадження, виду вчиненого кримінального правопорушення та стадії кримінального процесу існують такі види взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції:

- залежно від стадії кримінального процесу: взаємодія на стадії досудового розслідування; взаємодія на стадії судового розгляду;

- залежно від етапу кримінального провадження: взаємодія на початковому етапі кримінального провадження (при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу); взаємодія на етапі надходження до Національної поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них; взаємодія під час оперативного супроводження досудового розслідування (при створенні та розслідуванні кримінальних правопорушень СОГ, при виконанні оперативним підрозділом письмових доручень про проведення СРД та НСРД); взаємодія по зупиненому кримінальному провадженні;

- залежно від виду та суб'єкта вчиненого кримінального правопорушення: взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканності особи; взаємодія при розслідуванні ДТП; взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності; взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених членами організованих груп та злочинних організацій.

За даними узагальнення слідчої практики найбільше розповсюдженими формами взаємодії слідчих та інших підрозділів Нацполіції при розкритті та розслідуванні злочинів є:

- *процесуальні*: 1) сприяння слідчому при проведенні окремих СРД; 2) виконання доручень слідчого про проведення СРД та НСРД; 3) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 4) взаємодія по зупиненому кримінальному провадженню;

- *організаційні (непроцесуальні)*: 1) взаємний обмін інформацією; 2) інформування про отримані відомості в односторонньому порядку; 3) спільний аналіз отриманої інформації; 4) планування СРД та ОРЗ; 5)

взаємодія під час реалізації матеріалів ОРД;6) спільна робота в складі СОГ; 7) проведення спільних службових нарад з актуальних проблем взаємодії;8) обговорення результатів спільних дій;9) підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому, тощо.

Серед усіх підрозділів Національної поліції, слідчі під час розслідування та розкриття кримінальних правопорушень найбільше взаємодіють з оперативними працівниками спеціалістами та експерти НДЕКЦ, працівники кінологічної служби, тощо). Оскільки перед слідчими та працівниками національної поліції поставлена єдина мета – виконання завдань кримінального провадження, то більшість законодавчих та відомчих нпа, серед визначених головних завдань та функцій зобов'язують до взаємодії кожного із зазначених підрозділів. Тісна співпраця між ними допомагає покращити результати роботи кожного, крім того, це дозволяє заощадити час та ресурси, відведені цим підрозділам на досягнення поставленої перед ними спільної мети.

До взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами національної поліції під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження, що бере участь у розслідуванні кримінального правопорушення, висувається ряд вимог, сутність яких зводиться до таких положень:

а) взаємодія має бути активною, ефективною та здійснюватися доти, доки не буде досягнуто поставленої мети;

б) під час взаємодії кожен із учасників розслідування кримінального правопорушення має повною мірою використовувати всі наявні можливості;

в) кожен працівник, що бере участь під час застосування заходу забезпечення кримінального провадження, несе конкретну й повну відповідальність за свої дії в зазначеному напрямку роботи, за їх відповідність загальному плану в кримінальному провадженні.

Повноваження працівників оперативних підрозділів. Під час виконання доручень слідчого, співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Проте ані в КПК України, ані в відомчих нпа не конкретизовано якими саме повноваженнями слідчого, визначеними у ст. 40 КПК України, можуть користуватись співробітники оперативного підрозділу та в якому обсязі.

У ч. 2 ст. 41 КПК України уточняються, що співробітник оперативного підрозділу не має права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Тобто його повноваження обмежуються проведенням тих СРД, які вказані в дорученні. Водночас здійснення деяких СРД неможливо без застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Розглянемо в нашій лекції в чому конкретно полягає взаємодія органів досудового розслідування і інших підрозділів Національної поліції під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Отже, відповідно до ч. 1 ст. 65 та ст. 133 КПК України, для залучення особи до участі в допиті як свідка її необхідно викликати для давання показань, тобто застосувати виклик – захід забезпечення кримінального провадження, передбачений ст. 133 КПК України.

Виклик слідчим прокурором, судовий виклик забезпечує своєчасне проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій, сприяє залученню до кримінального провадження особи, участь якої є обов'язкова, або за розсудом слідчого (прокурора, слідчого судді) є необхідною для їх проведення. Своєчасність та належність здійснення виклику залежить від ефективного планування досудового розслідування по конкретному кримінальному провадженню.

Оперативні працівники як працівники правоохоронного органу відповідно до ст. 135 КПК України, можуть лише вручити повістку про виклик, а складання саме цього документу покладається на органи

досудового розслідування. Під час вручення повістки вищезазначені органи мають право витребувати розпису особи (або члена сім'ї та ін.) на повістці.

Взагалі належним підтвердженням вручення повістки вважається:

- наявність розпису особи (або члена сім'ї та ін.) на повістці або поштовому повідомленні;
- відеозапис вручення особі повістки;
- зворотний лист електронної пошти, направлений особою, яка викликається;
- будь-які інші дані, які підтверджують вказаний факт (наприклад, рапорт працівника Національної поліції, телефонний дзвінок із канцелярії Національної поліції, оформлений телефонограмою, підтвердження відправлення повістки факсом та ін.).

Статтею 138 КПК України передбачено перелік поважних причин неприбуття особи на виклик¹, який з тексту статті не є вичерпним і зобов'язує слідчого, прокурора та суд враховувати також інші причини/обставини, що об'єктивно унеможливають з'явлення особи на виклик.

У разі неприбуття без поважних причин або неповідомлення про причини свого неприбуття викликаній належним чином особи до неї у випадках, передбачених законом, доцільно застосувати грошове стягнення (ч. 1 ст. 139 КПК України) або привід (ч. 2 ст. 139 КПК України). Для застосування зазначених норм КПК України слід виходити з тих положень, що ч. 1 та ч. 2 вказаної статті містить дві самостійні кваліфікуючі ознаки поведінки особи, а саме «не з'явився без поважних причин» або «не повідомив про причини свого неприбуття». Однак застосування приводу або

¹Поважними причинами неприбуття особи на виклик є: затримання, тримання під вартою або відбування покарання; обмеження свободи пересування внаслідок дії закону або судового рішення; обставини непереборної сили (епідемії, військові події, стихійні лиха або інші подібні обставини); відсутність особи у місці проживання протягом тривалого часу внаслідок від'їзду, подорожі тощо; тяжка хвороба або перебування в закладі охорони здоров'я у зв'язку з лікуванням або вагітністю за умови неможливості тимчасово залишити цей заклад; смерть близьких родичів, членів сім'ї чи інших близьких осіб або серйозна загроза їхньому життю; несвоєчасне одержання повістки про виклик; інші обставини, які об'єктивно унеможливають з'явлення особи на виклик.

грошового стягнення як заходу забезпечення кримінального провадження, до чітко визначеної категорії осіб можливо вже за наявності однієї ознаки в поведінці особи.

Розглянемо спільні процесуальні та організаційні дії органів досудового розслідування та працівників Національної поліції під час застосування такого заходу забезпечення як привід.

Зазначений захід забезпечення кримінального провадження полягає у примусовому супроводі особи, до якої він застосовується, особою, яка виконує ухвалу про здійснення приводу, до місця її виклику в зазначений в ухвалі час.

На досудовому розслідуванні рішення про доцільність застосування приводу приймається ухвалою слідчого судді за клопотанням слідчого, прокурора або з його власної ініціативи (ч. 1 ст. 140 КПК України).

Привід є вимушеним заходом, який, з аналізу КПК України, дозволено застосовувати лише при одночасній наявності трьох обставин.

По-перше, в тих випадках, коли участь особи у процесуальній дії є обов'язковою або є достатні підстави вважати, що вона може дати показання, які мають значення для кримінального провадження.

По-друге, особа у встановлені законом строки була належним чином повідомлена про місце, дату та час проведення процесуальної дії, але без поважних причин не з'явилася або не повідомила про причини свого неприбуття.

По-третє, відсутня заборона застосовувати привід до такої категорії осіб на підставі ч. 3 ст. 140 КПК України.

Виконання ухвали слідчого судді про здійснення приводу доручається відповідному підрозділу Національної поліції або іншому підрозділу, перелік яких наведено у ч. 1 ст. 143 КПК України. У зв'язку з цим, слідчий суддя в резолютивній частині своєї ухвали зобов'язаний вказати назву територіального підрозділу Нацполії, керівнику якого вона направляється для організації виконання.

У тих випадках, коли особа, яка підлягає приводу, відмовляється виконати законні вимоги представника Нацполіції щодо виконання ухвали про здійснення приводу, до неї можуть бути застосовані заходи фізичного впливу², які дозволяють здійснити її супроводження до місця виклику (ч. 3 ст. 143 КПК України). Застосуванню заходів фізичного впливу повинно передувати попередження про намір їх застосування, а також вони не повинні перевищувати міри, необхідної для виконання ухвали про здійснення приводу, і мають зводитися до мінімального впливу на особу.

Згідно ч. 4 ст. 143 КПК України, у разі неможливості здійснення приводу особа, яка виконує ухвалу про здійснення приводу, повертає її до суду з письмовим поясненням причин невиконання.

Розглянемо наступний захід забезпечення кримінального провадження - тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Зазначений захід забезпечення кримінального провадження застосовується у разі наявності достатніх підстав вважати, що тимчасове обмеження підозрюваного у користуванні спеціальним правом (ч. 1 ст. 148 КПК України) необхідно для:

- припинення кримінального правопорушення;
- припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного щодо перешкоджання кримінальному провадженню;
- запобігання вчиненню іншого кримінального правопорушення;
- забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням.

Мета застосування даного заходу забезпечення полягає у тимчасовому вилученні документів, які посвідчують користування таким спеціальним правом, як:

- правом керування транспортним засобом або судном;
 - правом полювання;
 - правом на здійснення підприємницької діяльності (ч. 2 ст. 148 КПК України).
-

Вказаний захід може бути застосовано лише до підозрюваного з метою припинення або запобігання його протиправній поведінці, а також до законно затриманої особи у межах строків, встановлених КПК України.

В ст. 150 КПК України зазначено, що рішення про застосування тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом під час досудового розслідування приймає слідчий суддя на підставі клопотання прокурора або слідчого за погодженням з прокурором.

Взаємодія органів досудового розслідування і інших підрозділів Національної поліції під час застосування розглядуваного заходу забезпечення кримінального провадження полягає в тому, що окрім того, клопотання прокурора, слідчого (за погодженням з прокурором) про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом може передувати тимчасове вилучення слідчим, прокурором чи іншою уповноваженою службовою особою у законно затриманої ними особи документів, які посвідчують таке право, на підставі ч. 2 ст. 16 та ч. 1 ст. 148 КПК України.

Під час затримання особи в порядку, передбаченому ст. 208 КПК України, уповноважена службова особа³, має право одночасно вилучати документи, що посвідчують користування спеціальним правом. Про що одразу складається протокол про тимчасове вилучення документів, після доставлення затриманої особи.

Відповідно до п. 3 Порядку передачі на зберігання тимчасово вилучених під час кримінального провадження документів, які посвідчують користування спеціальним правом, затвердженого постановою КМУ № 1104 від 19.11.2012 року, документи, вилучені в порядку, передбаченому ст. 148 КПК України, зберігаються разом з матеріалами кримінального провадження в індивідуальному сейфі (металевій шафі) слідчого, який здійснює таке провадження до постановлення ухвали слідчого судді.

³ Наприклад, працівником Національної поліції і (під час оформлення ДТП чи перевірки посвідчення водія), працівниками Державної прикордонної служби України (при виявленні порушень порядку перетину/переміщення в пунктах пропуску через державний кордон України), посадовою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства (при виявленні порушень правил полювання), та ін.

Тимчасове вилучення майна дозволяє на відносно короткий строк забезпечити вилучення майна у вигляді речей, документів чи грошей, які мають відношення до кримінального провадження, а також здійснити виїмку предметів, вилучених законом з обігу, незалежно від їх відношення до кримінального провадження.

Мета застосування:

1) полягає у фактичному позбавленні підозрюваного можливості:

- володіти;

- користуватися;

- розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення;

2) дозволяє здійснити виїмку будь-яких предметів, вилучених законом з обігу, незалежно від їх відношення до кримінального провадження та статусу особи, у якої вони вилучаються.

Тимчасове вилучення майна може відбутися під час проведення лише трьох процесуальних дій:

- затримання особи;

- обшуку;

- огляду.

Тимчасовому вилученню підлягає майно у вигляді речей, документів, грошей тощо, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони, відповідно до положень ч. 2 ст. 167 КПК України.

Майно може бути тимчасово вилучене у особи лише у випадку її законного затримання в порядку, передбаченому ст. 207 та ст. 208 КПК України, або під час проведення огляду чи обшуку як окремих видів слідчих (розшукових) дій (ч. 2 ст. 168 КПК України).

Відповідно до ч. 2 ст. 16 «Недоторканість права власності» КПК України, на підставах та в порядку, передбачених Кодексом, допускається тимчасове вилучення майна без судового рішення.

При цьому не пізніше наступного робочого дня після вилучення цього майна має бути ініційовано вирішення питання про накладення на нього арешту (ч. 5 ст. 171 КПК України). Однак ст. 41 КПК України не надає слідчому та прокурору можливості доручити відповідному оперативному підрозділу проведення інших процесуальних дій, крім СРД та НСРД. Тобто, здійснити вилучення майна під час огляду чи обшуку, який оперативний працівник виконує за дорученням можна, а звернутися до слідчого судді з клопотанням про накладення арешту – ні.

Отже, відповідно до КПК України, окрім проведення СРД слідчий також може доручити працівники ОВС, в тому числі і оперативним працівникам, здійснювати наступні процесуальні дії: вручати особі повістки про виклик (ч. 6 ст. 135 КПК); виконувати ухвали про здійснення приводу (ч. 1 ст. 143 КПК); витребувати від осіб, перерахованих в ст. 93 КПК, речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, тощо.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Взаємодія слідчих та інших підрозділів Національної поліції полягає в їхній погодженій діяльності по забезпеченню успішного розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, здійснюваній кожною зі сторін у рамках своєї компетенції властивими їй силами і методами. Добре налагоджена і раціональна взаємодія підрозділів є однією з важливих умов, що забезпечують успішне розкриття і розслідування кримінальних правопорушень. Всі підрозділи Національної поліції мають специфічні, тільки їм властивими сили і методи розкриття злочинів, тому надзвичайно важливо, щоб ці можливості були використані не розрізнено, а в комплексі.

Під формами взаємодії розуміють способи узгодженої діяльності оперативних і слідчих підрозділів, які забезпечують доцільне поєднання властивих для них можливостей у виконанні завдань, що виникають під час розслідування.

До процесуальних форм взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні відносимо:

- 1) проведення СРД та НСРД за дорученням слідчого;
- 2) надання допомоги слідчому при проведенні окремих СРД та НСРД;
- 3) взаємодія під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 4) вжиття заходів щодо встановлення місцезнаходження підозрюваної особи, яка переховується від органів розслідування та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності по зупиненому кримінальному провадженню.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ

Отже, можна підвести наступні підсумки: під формами взаємодії розуміють способи узгодженої діяльності оперативних і слідчих підрозділів, які забезпечують доцільне поєднання властивих для них можливостей у виконанні завдань, що виникають під час розслідування.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час лекції сформовані уявлення про особливості взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами Національної поліції під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Висвітлено уявлення про поняття й значення заходів забезпечення кримінального провадження.